

300771

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1939—40. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1941

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Pedag. O. 6523.

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1939—40. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1941

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

M. T. AKAD. KÖNYVTÁRA
I. sz. Növekedéskönyv
1942. évi 640 sz.

1939—1940.

A második világháború kitörése nagy mértékben befolyásolta az ösztöndíjakeió fejlődését. A nemzetközi események következtében az ösztöndíjas helyek száma lényegesen lecsökkent, a nyár folyamán adományozásra került ösztöndíjak egy része is kiadatlan maradt. Így a lengyel állami csereösztöndíjak természetszerűen megszűntek, nem utazott ki helyének igénybevételére a második félévi finn állami csereösztöndíjas sem. De nem mehettek ki az angol- és franciaországi magyar állami ösztöndíjasok sem, úgy hogy a nyugateurópai országokban ez évben mindössze néhány „British Council“- és francia köztársasági ösztöndíjas dolgozott. Több nyugateurópai ösztöndíjas ösztöndíja németországi, olaszországi, illetve svájci ösztöndíjjá minősítették át. A megváltozott körülmények miatt azonban sok olyan ösztöndíjas is visszalépett, akinek kimenetele elé pedig nem gördült volna akadály. Így még a betölthető helyeken is kevesebb ösztöndíjas volt, mint más években, kivéve Béceset, amely iránt éppen közelsége miatt még emelkedett is az érdeklődés a békeévekhez képest. A ki nem adott magyar állami ösztöndíjak részben a következő tanévre tétettek el, részben a külföldi magyar intézeteknek az ösztöndíjasok elhelyezésével kapcsolatos rendkívüli kiadásait fedezték. Hasonlóképpen fenntartattak a következő tanévre a ki nem adott német csereösztöndíjak is.

Nagyértékű támogatást jelentettek az ösztöndíjakeió számára azok a jelentős adományok, amelyekkel a magyar gazdasági élet legelőkelőbb intézményei siettek segítségére. A Magyar Nemzeti Bank 7000, a Pénzügyi Központ 2000, a Magyar Általános Hitelbank pedig 1000 pengőt juttatott erre a célra. A nagylelkű adományok méltán megérdemlik a magyar kulturális élet munkásainak őszinte háláját.

Nem érintették a változások a belföldi ösztöndíjak ügyét. Ma is az a helyzet, hogy a belföldi ösztöndíjakra fordítható összegek esélyessége nagy hátrány, hiszen amikor a legkiválóbbak is sokszor csak hosszú várakozás után tudnak a létminimumot alig elérő álláshoz jutni, ezeket az ösztöndíjakat, amelyeknek eredeti céljuk a tudományos kutatásra való ösztönzés lett volna, tekintet nélkül a jelöltek elhelyezkedésére, most nagyrészt olyanok foglalják el, akiknek ez az ösztöndíj pusztán megélhetésük biztosításához szükséges.

A jelentés felöleli mind a külföldi, mind a belföldi tudományos kutató ösztöndíjasokat. Utóbbiakkal a külföldi ösztöndíjasok után

külön rész foglalkozik és az ösztöndíjasok betűrendes névsorában is külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át. A belföldi ösztöndíjasokról szóló jelentés szaktanári láttamozással ellátott egyéni beszámolójuk alapján állított össze. A külföldi ösztöndíjasokat a kiküldetési ország, a belföldieket a jelölő tudománykar, illetve főiskola szerint csoportosítottuk. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleges statisztikai feldolgozások megkönnyítése érdekében — zárójelben jeleztük az illető születési évét, helyét és vallását is.

Az Országos Ösztöndíjtanács személyi összetételében az 1939/40. tanévben beállott változásokról már az előző évi jelentésben megemlékeztünk, amennyiben azok 1940. január 1-e előtt történtek. A tanév második felében *dr. Johan Béla* államtitkár mondott le — nagyfokú elfoglaltságára való tekintettel — az ösztöndíjtanácsi tagságról. Helyét az intézőbizottság jelölése alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *dr. Tomcsik József* professzor úrral, az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatójával töltötte be.

Az 1940. év elején súlyos veszteség érte az Ösztöndíjtanácsot *dr. Tanagl Károly* tanácsstag elhúnytával, aki egyike volt a Tanács munkájában legintenzívebben résztvevő tagoknak. Emlékét az Ösztöndíjtanács mindenkor kegyelettel fogja őrizni. Helyette az Országos Természettudományi Tanács *dr. Belák Sándort* küldte ki az Ösztöndíjtanácsba.

Nagyobb változás állott be az intézőbizottságban az 1939/40. év folyamán, amennyiben az Ösztöndíjtanács teljes ülésének javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a tanév folyamán kivált *Horváth János* és *Réti István*, illetve az elhunyt *Tanagl Károly* tagok helyére *dr. Szentpétery Imre*, *Glatz Oszkár*, illetve *dr. Zimmermann Agoston* tanácsstagokat hívta meg az intézőbizottságba.

Tekintettel arra, hogy e jelentés csak a következő tanév folyamán jelenhetik meg és így az Ösztöndíjtanács tagjainak a Függelékben közölt névsora is az 1941. évi január 1-i állapotot tünteti fel, már itt említjük meg az 1940/41. tanév folyamán eddig az időpontig bekövetkezett változásokat is.

Igy a Római Magyar Intézet igazgatóságától 1940. őszén megváló *dr. Koltay-Kastner Jenő* helyett utódja *dr. Genthon István* lett hivatalból tanácsstag.

Jelentős változást okozott ezenkívül Erdély örvendetes hazatérése a Szent Koronához, amelynek következtében az 1940 : XXVIII. t.-c. a Ferenc József Tudományegyetemet, közgazdasági karral kibővítve, visszahelyezte Kolozsvárra, Szegeden pedig — egyelőre három működő karral — új egyetemet állított fel.

A Ferenc József-egyetem eddigi kiküldöttei közül csak a matematika-természettudományi kart képviselő *dr. Szentpétery Zsigmond* tartotta meg tanácstagságát, az orvosi, illetve bölcsészeti karból ki-

váló *dr. Baló József*, illetve *dr. Sík Sándor* tanácstagokat viszont az új szegedi Horthy Miklós Tudományegyetem megfelelő karai küldték ki újból. A szervezeti változások után, mint új tagok léptek be az Ösztöndíjtanácsba: a) a Ferenc József Tudományegyetem részéről: *dr. Buza László* a jog- és államtudományi kar képviselőjében, a karból kivált *dr. Ereky István* eddigi tanácstag helyett; *vitész dr. Berde Károly* az orvostudományi; *dr. Förster Aurél* a bölcsészettudományi és *dr. Szentkirályi Sámuel* az új közgazdaságtudományi kar képviselőjében; b) a Horthy Miklós Tudományegyetem részéről: *dr. Kiss Arpád* a matematika-természettudományi kar kiküldése alapján.

A szünetelő pécsi bölcsészkar eddigi kiküldöttjét *dr. Halasy-Nagy József* tanácstagot az intézőbizottság felterjesztése alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr meghívta a Tanácsba.

Azon tanácstagokat, akiknek megbízatása 1940 december 31-én lejárt, az illetékes intézmények megint kiküldték, illetve az Ösztöndíjtanács intézőbizottságának javaslatára a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr újból meghívta az Ösztöndíjtanácsba. Csak *dr. Fellner Frigyes* helyett küldte ki a műszaki és gazdaságtudományi egyetemi közgazdasági és kereskedelmi osztály *dr. Kuntner Róbert* ny. r. professzort, *Glatz Oszkár* eddigi tanácstag helyett pedig *Szőnyi István* festőművész kapott meghívást.

A *Külföldi Magyar Intézetek Kuratoriumának* összetételében az 1940. év folyamán nem történt változás.

I. A BÉCSI ÉS RÓMAI TÖRTÉNETI INTÉZETEK.

Wien, VII. Museumstrasse 7. — Róma, Via Giulia 1.

Első helyen, mint eddig, most is arról a két történeti intézetről emlékezünk meg, amelyek ugyan az illető helyen levő külföldi magyar intézetekkel egy helyen vannak elhelyezve és velük szervezeti kapcsolatban állanak, de különleges céljuknak megfelelően önálló működési körben fejtik ki munkásságukat. Az intézeteknek azok a tagjai, akik hivatalos küldetésben hosszabb időt töltöttek az intézetek kötelékében, az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők. Ezeknek munkásságáról éppúgy emlékezik meg jelentésünk, mint az ösztöndíjasokéről, míg az intézeteket igénybevevő többi kutatóról rövidebb felsorolást nyújt.

A Bécsi Gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történetkutató Intézet ezidén is *dr. Miskolczy Gyula* egyetemi ny. r. tanár, a bécsi magyar kultúrintézetek főigazgatójának vezetése alatt folytatta munkásságát. Az egész tanévet ott töltő *állandó belső tagok* ebben a tanévben nem dolgoztak az intézetben.

Három hónapnál rövidebb időt töltöttek az intézetben a következő **változó belső tagok**:

Dr. Bánrévy György bölcsészettudományi doktor, székesfővárosi alleveáltáros, a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Heeresarchiv és Hofkammerarchiv anyagában kutatásokat végzett az 1604-ben Budára küldött követség által folytatott béketárgyalásokra nézve és a vonatkozó iratanyagot teljesen összegyűjteni igyekezett.

Dr. Csóka Lajos bencésrendi főiskolai tanár, a bécsi Staatsarchivban az 1760—1790. éveknek a magyar közoktatás állami szervezésére és irányítására vonatkozó iratanyagát tanulmányozta át. E munkásságának eredményeképpen jelent meg „Der erste Zeitabschnitt staatlicher Organisierung des öffentlichen Unterrichtswesens in Ungarn (1760—1791)“ című tanulmánya a bécsi Magyar Történetkutató Intézet Évkönyvének 1939-ik évfolyamában.

Dr. Fekete Lajos egyetemi címzetes nyilv. rendkívüli tanár, országos levéltárnok, a bécsi Nationalbibliothek keleti kéziratgyűjteményében a török uralom egykorú hivatalos följegyzéseivel foglalkozott. A budai török pénzügyi levéltár töredékeinek általa már korábban ismert és részben lemásolt anyagából ezúttal az 1571., 1573. és 1580. évek budai vámnaplói érdekelték, amelyek fontos adatokat tartalmaznak a Budán lebonyolódott vagy Budán áthaladó törökkori kereskedelem történetéhez.

Dr. Fügedi Erik bölcsészettudományi doktor, levéltári gyakornok, a bécsi Heeresarchivban a „Josephinische Aufnahme“-t tanulmányozta, azonban rövid párnapos Bécsben tartózkodása után katonai szolgálatra hivatott be.

Jakó Zsigmond gyakorló tanárjelölt, Bihar vármegye betelepüléséről és a török uralom előtti nemzetiségi viszonyairól készült doktori értekezéséhez anyagot gyűjtött a bécsi Hofkammerarchivban, majd a Heeresarchivban Bihar megye régi vízrajzának és erdőségeinek megismerése céljából a II. József-féle térképfelvételeket és országleírásokat tanulmányozta.

Kerényi András egyetemi gyakornok „Thrák, illyr és kelta nevek a Dunamedencében“ című nagyobb munkájához a római korból ráánkmaradt feliratos anyag alapján megkísérelte a három nép névanyagát összeállítani és amennyire a feliratos anyag megengedte, igyekezett e népek gazdasági és társadalmi rétegződését szétválasztani.

Somogyi Zoltán kegyesrendi okl. középiskolai tanár, „A szegényügy Magyarországon a középkorban“ című tanulmányához kiegészítő adatok után kutatott a bécsi Staatsarchivban és Hofkammerarchivban.

Mint **vendégek** egy hónapnál rövidebb ideig tartózkodtak az intézetben: *dr. Berlász Jenő* okl. középiskolai tanár (A Mária Terézia-kori erdélyi kivándorlások szociális háttere), *Brandmayer Vilmos* székesfővárosi múzeumi gyakornok (A küscelli trinitárius kolostor építéstörténete), *dr. Fettich Nándor* egyetemi magántanár (Nagy Károly kardja), *dr. Fritz Lászlóné Péterffy Mária* dr. okl. leánygimnáziumi tanár (a német női népművelés és az iskolán kívüli oktatás), *dr. Héjjas János* múzeumi segédőr (grafikai tanulmányok a bécsi Albertinában), *dr. Kossányi Béla* országos főlevéltárnok (levéltári tanulmányok), *dr. Körmendy József* (Volkra Ottó János veszprémi püspök élete és működése), *dr. Loisch János* középiskolai tanár (Szepes vármegye helységnevei), *Márkiné Poll Katalin* dr. (népvándorlaskori ékszerek), *dr. Markó Árpád* ezredes (hadtörténeti tanulmányok), *dr. Medveczky Károly* okl. középiskolai tanár (Fazekas Mihály élete és művei), *dr. Nagy Erzsébet* okl. leánygimnáziumi tanár (a bécsi magyar testőrség története), *dr. Nagy Tibor* egyetemi tanársegéd (avarkori leletek az Ostmark területén), *dr. Sinkovics István* levéltári gyakornok (levéltári kutatások), *dr. Szabó Sándor* műegyetemi tanársegéd (építészettörténeti tanulmányok), *vitész dr. Temesy Győző* okl. középiskolai tanár (földrajzi tanulmányok), *dr. Váczy Péter* egyetemi magántanár (levéltári kutatások).

Külföldi vendégtagok a tanév folyamán a következők voltak: Egy hónapnál hosszabb ideig: *dr. Backmann Reinhold* németbirodalmi tanügyi tanácsos, a Deutsche Arbeitsgemeinschaft kiküldöttje (Grillparzer-tanulmányok), *dr. Klobusitzky Dénes* san-paolói egyetemi tanár (tanulmányok a Naturhistorisches Museumban). — Egy hónapnál rövidebb ideig: *dr. Ewald Behrens* (középkori magyar táblaképfestészet), *dr. Ernst Zinner* a bambergi esillagvizsgálóintézet igazgatója (napóratanulmányok az Ostmark területén), *dr. J. Gerstenberg* würzburgi egyetemi tanár (bécsi barokk).

A „Fraknoi Vilmos“ Római Magyar Történeti Intézet (Istituto Ungherese „Fraknoi“ di studi storici) a Palazzo Falconieriben elhelyezve, ebben az esztendőben is a római kollégiummal (Reale Accademia d'Ungheria) szervezeti kapcsolatban fejtette ki működését. Az intézetben a Magyar Tudományos Akadémia javaslata alapján a következők nyertek elhelyezést:

Dr. Borsányi Károly (1914, Újpest, ref.) sub auspiciis Gubernatoris bölcsészdoktor, középiskolai tanár Budapestről (Heinlein professzor), ókori történeti tanulmányokat folytatott egészuves ösztöndíjjal. Tanulmányaiban hármas szempont vezette: 1. anyaggyűjtés az antik Róma népjóléti politikájának történetéhez; 2. az ókori maradványok és emlékek tanulmányozása és 3. az új olasz ókorkutatás szervezetének és módszereinek megismerése. Rendkívüli hallgatónak beiratkozott a római egyetem bölcsészeti karára, ahol résztvett a Scuola Archeologica legfontosabb előadásain és gyakorlatain, s főleg a görög epigráfiával, az antik Róma, Itália és Libia topográfiájával és etruszkológiával foglalkozott. Az olasz ókorkutatás vezéralakjaival sikerült személyes kapcsolatba jutnia, s velük rendszeres megbeszéléseket tartott. Áttanulmányozta az ókor ró mavárosi és környéki maradványait, a múzeumokat s az épületeket, különösen Ostiát, Tivolit, Frascati, Albano és Castelgandolfo antik romjait, a Lago di Nemi hajómúzeumát, az etruszk romvárosok közül Cerveterit és Tarquiniát. Egy-egy nagyobbszabású tanulmányutat tett az év folyamán Campániába, Sziciliába és Tripolitániába. Megtekintette a nápolyi nemzeti múzeum antik gyűjteményét, Herculánomot, Pompeit, Paestumot, Capri római épületromjait s a Campi Flegrei (Pozzuoli, Cuma, Baia) antik maradványait. Sziciliában tanulmányozta a legfontosabb romvárosokat (Siracusa, Taormina, Agrigento, Segesta, Selinonte, Imera), Afrikában pedig Sabrathát és Leptis Magnát. Afrikai tanulmányútjáról a Római Magyar Akadémia tanulmányi értekezletén beszámolót tartott. Az akadémián 1940 április 4-én nyilvános előadásban ismertette az antik Pannonia gazdasági jelentőségére vonatkozó kutatásainak eredményeit; ez az előadása a Római Magyar Akadémia Évkönyvében jelenik meg, míg két másik értekezését a Rivista di Filologia e d'Istruzione Classica c. folyóirat közli. Befejezte a római népjóléti politikára vonatkozó kutatásait s hozzákezdett az anyag végleges feldolgozásához; ez a nagyobbmértű tanulmány olasz nyelven fog megjelenni. Ezenkívül ünnepi beszédet mondott magyar és olasz nyelven a római magyarok március 15-i ünnepélyén, előadást tartott a Centro di Preparazione Politica (a fasiszta párt vezetőképző tanfolyama) tagjai előtt a trianoni Magyarország gazdasági helyzetéről, s az Europa Giovane-társaságban olasz közönség előtt ismertette Nagy-Magyarország nemzetiségi problémáit, a magyarság faji összetételét és a magyar gazdasági élet alapvető kérdéseit.

Dr. Ferdinándy Mihály (1912, Budapest, róm. kat.) egyetemi gyakornok (Gerevich professzor), történeti intézeti ösztöndíjas a második félévben. Művészettörténeti tanulmányokat végzett. Bejárta Sziciliát és Észak-Olaszországot. Olasznyelvű előadást tartott a

Centro di Preparazione Politica ülésén és az Europa Giovanc-társulatban.

Dr. Kádár Zoltán (1915, Sepsiszentgyörgy, róm. kat.) bölesész-doktor, múzeumi tisztviselőjelölt (Gerevich professzor), egész évi ösztöndíjat kapott keresztény régészeti tanulmányok folytatására. Főképen az antik és a keresztény művészi kultúra kapcsolataival foglalkozott, tekintettel a vallástörténeti vonatkozásokra. E célból az antik és a keresztény sepulchralis művészet emlékeit tanulmányozta; továbbá az ókeresztény és a középkori művészet emlékeanyagát. Az általános kultúrtörténeti problémák közül elsősorban a mediterraneum kultúráinak kapcsolata, egysége érdekelte; ezért tett tanulmányutat Szicíliában és Észak-Afrikában. Tanulmányainak eredményeképpen egyebek közt néhány összefüggést talált a III. századi afrikai római művészet és az Adriaticum, valamint az itáliai koraközépkori művészet közt. A római egyetemen Giglioli, Cecchelli és Munoz professzorok előadásait hallgatta, a pápai keresztény régészeti intézetben pedig Kirsch, Mohlberg, Silvagni, Josi, de Bruyne, Peterson, Fornari, Vollbach és Junyent előadásait látogatta. Dolgozott a német régészeti intézet, a pápai keresztény archeológiai intézet és az egyetemi vallástörténeti intézet könyvtáraiban. Rendszeresen hallgatta a német régészeti intézet és a Museo dell'Impero előadásait. Tanulmányutat tett Róma környékén és a következő városokban: Nápoly, Tarquinia, Cerveteri, Cumae, Capri, Baiae, Salerno, Ravello, Pesto, Siracusa, Palermo, Leptis Magna, Sabratha, Tripoli, Pozzuoli, Ercolano, Pompei, Reggio di Calabria, Enna, Agrigento, Viterbo, Perugia, Assisi, Foligno, Firenze, Ravenna.

II. BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Wien, VII. Museumstrasse 7.

Allami ösztöndíjasok:

Dr. Benárd Aurél (1916, Budapest, róm. kat.) jog- és államtudományi doktor Budapestről (Magyary professzor), a második félévben volt ösztöndíjas. A bécsi egyetem jogi karán mint vendéghallgató alkotmányjogi, közigazgatási és ingatlanjogi előadásokat hallgatott és résztvevett az előadásokkal kapcsolatos szemináriumi gyakorlatokon. Eredeti témáján túlmenőleg („A közérdekű tulajdonkorlátozások új német rendszere“) a közigazgatás és a tulajdon viszonyának szabályozásával foglalkozott. Különös figyelemmel volt a köztulajdon és magántulajdon fogalmának alakulására, a magántulajdon fogalmának specializálódására, ennek közigazgatásjogi vonatkozásaira, valamint a kisajátítás és a közérdekű tulajdonkorlátozások rendszerére.

Dr. Benkovich Géza (1906, Pusztaszentkereszt, Bars m., róm. kat.) sebészeti klinikai tanársegéd Debrecenből (Hüttl professzor), egészéves ösztöndíjas volt. Ösztöndíjas idejét a baleseti sebészet újabb

fejlődésének, a rokkantak és csökkent keresőképességűek utókezelésének és átképzésének tanulmányozására fordította. Rendszeresen bejárt a dr. Böhrer professzor vezetése alatt működő üzemi hivatásszervezetek baleseti kórházába, ahol a lágyrészek és csontok sérüléseinek és gyulladásainak, a rosszul gyógyult vagy gyógyulni nem akaró töréseknek, ízületi merevségeknek, izomsorvadásoknak gyakorlati gyógykezelését elsajátította. Különös figyelmet fordított a gerinc- és sarokcsonttörés helyreigazítását, valamint a combnyaktörés szegezéses kezelését célzó gyógyeljárásokra. Tanulmányozta a sérülések káros következményeit leküzdeni hivatott gyógytornát, a súlyosan sérülteknek a termelő munkába való újbóli beállítását célzó átképző tanfolyamokat, a rokkantsági fokozatokat megállapító felülvizsgálati eljárásokat. Tanulmányút keretében a lipesei, drezdai, berlini, hamburgi, frankfurti, heidelbergi, müncheni és gráci sebészeti klinikákat látogatta meg és résztvett a bécsi baleseti kórházban rendezett baleseti sebészeti és baleseti szakértő tanfolyamon.

Dr. Borvendég Ernő (1913, Ács, Komárom m., róm. kat.) pestvidéki kir. törvényszéki jegyző Budapestről (Kolozsváry professzor), az egész éven át ösztöndíjas volt. Magánjogi tanulmányokkal foglalkozva, elsősorban a nemzeti szocialista állam vezérlő eszméi és jogrendszerének kialakulása közötti összefüggések kutatására fordította figyelmét. Másrészt a tulajdonjogi és öröklési jogi kérdésekkel foglalkozva, a m. kir. igazságügyminiszter úr megbízásából az „Erbhof s ennek magánjogi és gazdasági hatásai a gyakorlatban“ című kérdéstette tanulmány tárgyává. A bécsi egyetemen Steinwenter, Schönbauer és Köstler professzorok előadásait hallgatta, az Erbhof kérdésére nézve pedig a törvény rendelkezéseinek gyakorlati kihatásait is igyekezett a bírósági joggyakorlat tüzetes megismerése útján tanulmányozni.

Dr. Cseh Sándor (1913, Hédervár, Győr m., róm. kat.) teológiai doktor, róm. kat. segédlelkész Budapestről (Schütz professzor), ösztöndíjas éve alatt a primitívek vallására vonatkozó tanulmányokat folytatott. A bécsi egyetemen a szoros értelemben vett vallástörténeti előadásokon kívül főképen néprajzi előadásokat hallgatott, így Baumann és Häckel profeszorokét, akik a primitív népek vallását is behatóan tárgyalták. P. Schebesta mödlingi domonkos rendtag irányítása mellett általános bevezető és módszertani tanulmányokat folytatott a vallástörténet és az ethnológia köréből. Irodalmi ismereteit a Nationalbibliothek és az Institut für Völkerkunde szakkönyvtárában gyarapította. Figyelme itt különösen Afrika, Ausztrália primitív népeinek, egy mongol és néhány indián törzsnek kezdetleges vallási rendszerére terjedt ki.

Dr. Ernuszt Janka (1915, Budapest, róm. kat.) okl. középiskolai tanár Budapestről (Huszti professzor), ösztöndíjas éve alatt a magyarországi latinnyelvű humanizmus bécsi kapcsolataival foglalkozott. Kutatásokat folytatott a ciceronianizmus fejlődéstörténetére vonatkozólag, különös tekintettel Sambucusra. A Nationalbibliothek kézirat-

gyűjteményében Sambucus bécsi összeköttetéseinek igyekezett nyomába jutni és feldolgozta az első bécsi császári könyvtárossal, Hugo Blotiuossal való levelezését. E vonatkozásban kiterjesztette figyelmét Blotius magyarországi kapcsolataira is, Berzeviczy, Kovacsóczy, Istvánfy, Verancsics és másokkal való összeköttetéseiére. A bécsi Staatsarchiv Hungarica és Polonica aktagyűjteményeiben Dudits András magyar humanistával való levelezése után kutatott.

Halász Andor (1914, Kolozsvár, ref.) ref. segédlelkész Debrecenből (Erdős professzor), egész éven át ösztöndíjas volt. A keresztény írásmagyarázat (hermeneutika) történetének és alapelveinek megismerésére irányuló munkája során főképen Origenes „De principiis” című alapvető munkáját tanulmányozta. Megismerkedett Flacius Illyricus írásmagyarázatelméletével, valamint a hermeneutika egyéb jelentős teoretikusaival is. A protestáns teológiai karon Hoffmann és Kittel professzorok irányítása mellett a történetkritikai és az ú. n. pneumatikus írásmagyarázat fogalmával és jelentőségével igyekezett behatárolban megismerkedni.

Dr. Jaskó Sándor (1910, Besztercebánya, ág. ev.) okl. középiskolai tanár, egyetemi tanársegéd Budapestről (Papp professzor), ösztöndíjas évének első felében a bécsi egyetem geológiai intézetében Leusch professzor vezetése mellett összehasonlító hegyszerkezetani tanulmányokat folytatott a bécsi medence és a magyar neogénmedencék kialakulásának kapcsolatairól. Erre vonatkozó munkájának eredményét, a magyarországi rész kidolgozása után, hosszabb összefoglaló tanulmányban szándékozik kiadni. A második félévben a bécsi Naturhistorisches Museum föld- és őslénytárában északmagyarországi oligocén-kövületeket határozott meg, több mint 160 különböző fajt dolgozván fel, közülök 65 iszapolási maradékból nyert foraminiferát. Munkája értékét növeli, hogy a feldolgozott anyag oly vidékről került elő, ahonnan eddig még egyetlen kövület sem volt ismeretes. Mivel a fauna slirfáciesű, amely kifejlődés paleontológiai feldolgozása Közép-Európából eddig hiányzott, a fontosabb fajokat külön ismertette és ábrázolta; három species és egy genus közülök újnak bizonyult. Hegyszerkezetani tanulmányait Bécs környékén tett földtani sétákkal támasztotta alá; május hó folyamán résztvett a bécsi geológiai társulat steiermarki tanulmányútján. Az év folyamán ásványokat, kövületeket és kőzetmintákat gyűjtött a budapesti egyetem földtani intézete részére.

Dr. Kerekes József (1911, Miskole, ref.) egyetemi gyakornok Budapestről (Cholnoky professzor), az első félévben volt ösztöndíjas. Tanulmányi feladata a karszterületeknek és barlangjaiknak morfológiája, hidrografiája, a barlangi üledékképződés és az alpesi jégkori jelenségek vizsgálata volt. A bécsi egyetem földrajzi intézetében, a bécsi állami földtani intézetben, a Naturhistorisches Museum ásvány- és földtani osztályán Hassinger professzor vezetése alatt főleg a jégkorszak taglalásával, üledékeinek és tektonikájának alpesi jelenségeivel, valamint a periglaciális jelenségekkel igyekezett behatóan megismerkedni. Áttanulmányozta a német karszt- és barlangtani irodalom

vonatkozó részeit, összehasonlító anyagot gyűjtött a „Lillafüredkörnyéki barlangok kialakulástörténete“ és „Adatok hazánk periglaciális formakincséhez“ című, Magyarországon befejezendő összefoglaló munkáihoz. Ezen irányban folytatott tanulmányait szervesen kiegészítették a Wachau környékére, a gráci hegy- és barlangvidékre, a Salzach-völgyében és a salzkammerguti tavak vidékére tett tanulmányi kirándulásai, amelyek folyamán jegyzet-, kőzet- és fényképanyagot gyűjtött.

Keltai István (1908, Bátaszék, Tolna m., róm. kat.) állami tanítóképzőintézeti tanár Szegedről (Várkonyi professzor), első féléves ösztöndíját a világháborút követő idők tanítóképző reformjainak gyakorlati megismerésére igyekezett felhasználni. E célból előbb áttanulmányozta a Pädagogische Zentralbücherei bécsi szakkönyvtárait, valamint az Universitätsbibliotheknak és a Nationalbibliotheknak feladata körébe vágó műveit. Sorra látogatott számos tanítóképző-intézetet és szemináriumot Bécsben és más németországi városban. Tapasztalatairól és benyomásairól a magyar nevelésügyi folyóiratokban részletesen be fog számolni.

Dr. Mohl Imre (1912, Kapuvár, Sopron m., róm. kat.), a m. kir. iparügyi minisztérium szerződéses mérnöke Budapestről (Kotsis professzor), ösztöndíjas éve alatt az iparügyi minisztérium megbízásából a német munkáslakásokat, lakótelepeket és a lakással kapcsolatos szociális intézményeket tanulmányozta. A bécsi műegyetemen Ilz és Theiss professzorok vezetése mellett feladatával kapcsolatos előadásokat hallgatott, érintkezésbe lépett a német Siedlungsplanung-szervezet bécsi kirendeltségével, tanulmányozta a szervezet által már eddig létesített és a még jelenleg munkában lévő lakótelepterveket, értékes felvilágosításokat nyert a munkálatok kivitelére és anyagi megoldására vonatkozólag. A Bécsben és közelebbi környékén (Wiener-Neustadt, St. Pölten, Bruck a/M., Steyer, stb.) épülő lakótelepeket a helyszínen is tanulmányozta. Mint Theiss professzor mesteriskolájának tagja, résztvett a mesteriskola munkálataiban és elkészítette „Der Bau von Winzerschulen als Weinkulturzentren in Ungarn“ című disszertációját, melynek alapján a bécsi műegyetemen doktorrá avatták.

Ottó Ferenc (1904, Valkó, Pest m., róm. kat.) zeneszerző Budapestről (Kodály professzor), az egész évre Bécsbe szóló tanulmányi idejének második felét Berlinben töltötte el. Bécsben rendszeresen látogatta Marx professzor zeneszerzés-művészképző előadásait a zeneakadémián. Résztvett Bécs zenei életében, látogatta az Operaház előadásait, a hangversenyeket és az egyházi zene fontosabb eseményeit. A mödlingi misszionárius kolostorban a Gregorián karéneket tanulmányozta; átvizsgálta és rendszerbe foglalta a bécsi néprajzi múzeumban letétbe helyezett magyar katonadal-gyűjteményt, amely azóta átkerült a budapesti néprajzi múzeumba. Kodály professzor megbízásából egy 1851-ben megjelent dán nemzetközi népdalkiadvány („Bergreen-Bind“) 60 magyar dalát g-re transzponálta át. Hanglemezes rádióelőadást tartott „Das Volk offenbart sich in seinen

Liedern“ címmel a bécsi rádióban. Megírt egy „Mária-siralom“ című oratóriumot és egy basszushangra készült dalciklust.

Dr. Szücs Mária (1909, Szeged, róm. kat.) okl. középiskolai tanár, egyetemi díjas gyakornok Szegedről (Szentpétery Zsigmond professzor), ösztöndíjas éve alatt a kristálytan és a kristályoptika újabb eredményeinek megismerésére, a közzetani meghatározásoknál alkalmazott módszerek, valamint az ezeknél használatos optikai műszerek kezelésének alapos elsajátítására törekedett. A bécsi egyetem közzetani intézetében Himmelbauer professzor vezetése mellett előtanulmányként mesterséges kristálymintákon a stereographikus ábrázolási móddal és a paraméterviszony meghatározásával foglalkozott. Ezt követte természetes kristályok meghatározása goniométerekkel és azok valóságos és ideális alakjának megszerkesztése az említett ábrázolási módszer segítségével. Foglalkozott a tengelyszögmeghatározással, a tengelyszögmérő és a csavarmikrométerokulár alkalmazásával. Különös figyelmet szentelt a földpátmeghatározás módszereinek. Nagyszámú mérést végzett a Federow-asztallal mind földpátokon, mind egyéb kőzetalkotó ásványokon. Geológiai és kőzetgyűjtő kirándulások során bejárta a Triesting-völgyet, a Hohe Wand és Hochwechel vidékét, a Raxalpe, a Mürz völgy, Eisernes Tor, Peilstein hegyvidékét, valamint a Kőszeg vidékével határos Rozália-hegységet.

Dr. Wessetzky Vilmos (1909, Budapest, róm. kat.) székesfővárosi könyvtári gyakornok Budapestről (Alföldi és Németh professzorok), a tanév második felében a bécsi egyetemen Czermak és Balez professzorok egyiptológiai és Christian professzor sémi összehasonlító nyelvészeti előadásait hallgatta ösztöndíjjal. Az egyetem egyiptológiai intézetében vallástörténeti és nyelvészeti irányú kutatásokat végzett és résztvett az egyiptomi Halottak Könyve kiadására vonatkozó előkészítő munkában. A Kunsthistorisches Múzeum egyiptomi gyűjteményében az egyiptomi szívamulett-szövegeket tanulmányozta. anyagot gyűjtött a skarabeus, szívamulett és pektorál vallástörténeti összefüggésére vonatkozó kutatáshoz és ezáltal a Magyarországon lévő hasonló egyiptomi emléktárgyak ismeretéhez. Ösztöndíjas ideje alatt készítette el „Über die Verwendung des Schriftzeichens sp-2 als Hervorhebung des vorangehenden Wortes oder Satzes“ című tanulmányát, amely egy új magyar orientalista folyóiratban fog megjelenni.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Dr. Turchányi Erzsébet (1907, Budapest, róm. kat.) székesfővárosi múzeumi tiszt Budapestről (Gerevich professzor), Budapest Székesfőváros ösztöndíjasa volt a második félévben. A XIX. század első felének magyar-osztrák művészeti kapcsolatait igyekezett felkutatni, főképen a bécsi művészeti intézmények gyűjteményeiben őrzött magyar anyag alapján. Mivel az osztrák művészeti életnek ebben az időben a bécsi művészeti akadémia volt az irányítója, kutatásai elsősorban ennek működésére irányultak. Összeállította az aka-

démia kiállításain szereplő magyar művészek névsorát, jegyzéket készített kiállított műveikről, átnézte az egykorú osztrák irodalmat a magyar művészek szereplése szempontjából, hogy a hazai kutatás számára hozzáférhetővé tegye a bécsi anyagot, végül kiterjeszkedett az osztrák művészek magyarországi vonatkozásaira is. Kutatásai kapcsán terjedelmes és nagyrészt ismeretlen adatokat tartalmazó anyagot sikerült összegyűjtenie, amelyet „Bécs művészi életének magyar vonatkozásai 1800—1850“ cím alatt fog megjelentetni.

Tanulmányi segélyként kedvezményes lakást nyerve a tanév egész tartama alatt a Kollegiumban nyert elhelyezést: *Dr. Székér Jenő* róm. kat. lelkész, a bécsi róm. kat. magyarság lelki gondozója és *Vadkerty Irén* főiskolai hallgató, a bécsi Hochschule für Welthandel növendéke.

Egy szemeszteren keresztül kedvezményes lakást kapott a Kollegiumban: *Dr. Fuchs Géza* főiskolai hallgató, a bécsi Hochschule für Welthandel hallgatója.

Vendégtagokként dolgoztak, illetve folytattak speciális tanulmányokat a Kollegiumban egy hónapnál hosszabb ideig: *a)* magyar honosok: *Dr. Hajdu János* okl. középiskolai tanár (történeti tanulmányok), *Kállay Kristóf* joghallgató (sportgyakorlatok), *Dr. Thim József* v. kórházi főorvos (bakteriológiai kutatások), *Uherkovics Gábor* áll. tanítóképző-intézeti tanár (biológiai és földrajzi tanulmányok), *Dr. Werger Márton* áll. tanítóképző-intézeti tanár (a kisebb-ségi oktatásügy tanulmányozása); *b)* külföldi honosok: *Dr. Kolbenhayer Imre* okl. közgazdász (gazdaságpolitikai tanulmányok.)

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Berlin, N. W. 7 Dorotheenstrasse 2.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Goltner Dénes (1905, Makó, róm. kat.) sub auspiciis Gubernatoris iuris doctor, budapesti kir. ügyész, szegedi egyetemi magántanár (Buza professzor), 1934—35 után most második állami ösztöndíjas évében többirányú kutatással foglalkozott. Nemzetközi összehasonlító alapon vizsgálta a bíró és a bíraskodás helyzetét és feladatait a modern államban, valamint a történeti és írott jog- és alkotmányfejlődés problémáját. Az általános jogszolgáltatás terén foglalkozott a tanúbizonyításnak s különösen a gyermek- és fiatalok tanúk bűnvádi ügyben tett vallomásának értékelésével. E célból a helyszínen tanulmányozta a lipcsei Pädagogisch-psychologisches Institut des N. S. Lehrerverbandes Sachsen mint büntetőbírósági szakértő és véleményezőtestület működését, valamint a lipcsei Landgericht és államügyészség „Jugendchutzkammer“-je, illetve

ilyen osztálya működését. Az igazságügyminisztérium törvényelő-készítő osztálya megbízásából tanulmányozta a német gazdasági rendszer szervezeti felépítését a mezőgazdasági és ipari termelés terén, valamint a német kulturális élet szervezését és ennek során a birodalmi német földművelés- és mezőgazdaságügyi, illetve gazdasági minisztériumok engedélye alapján az egyes hatóságok gyakorlati munkájának megfigyelése útján a német élelmezési és ipari közellátást a békében és a háború alatt, nemkülönben a népnevelésügyi- és propagandaminisztérium engedélyével a birodalmi kultúrkamara szervezetét.

Dr. Martyn Róbert (1904, Kaposvár, róm. kat.) budapesti gyermekklinikai tanársegéd (Hainiss professzor), berlini tanulmányi éve alatt főleg a gyomornedvelváltást tanulmányozta. Csecsemőkön különböző fehérje-, szénhidrát- és zsírtartalmú gyógytáplálékok hatására a gyomor aciditás, fehérje, szénhidrát és klór görbéjét vizsgálta. E szempontból külön vizsgálat tárgyává tette csecsemőknél és gyermekeknél a Bessau-féle bifidusflórát előidéző mesterséges női tejet. Tanulmányozta a németországi egészségvédelmi intézkedéseket, különösen a csecsemővédelmet és a csecsemőgondozást. Eredményeiről dolgozatokban számol be a hazai orvosi lapokban. Résztvett a berlini nemzetközi orvostovábbképző tanfolyamon.

Dr. Némethy László (1909, Netecsapuszta, Verőce m., róm. kat.) bölcsészdoktor Budapestről (Aistleitner professzor), főleg az ókori Mezopotámia történetével és kronológiájával foglalkozott. Tanulmányait a szélesebb értelemben vett ókori keleti archaeológia bekapcsolásával a történelem előtti korra is kiterjesztette. Az asszír, hetita, urartui nyelvű ékiratos anyagnak, továbbá a későbbi időkből származó különféle történeti forrásoknak felhasználásával történeti földrajzi kutatásokat végzett, különös tekintettel Észak-Mezopotámiára. Az ókori keleti nyelvek területén szerzett nyelvészeti ismeretei kiegészítésére és a nyelvek új szempontok szerinti vizsgálatának meg-alapozása céljából általános nyelvészeti és nyelvfilozófiai tanulmányokat is folytatott. Általános tájékozódásul egyiptológiai előadásokat is hallgatott.

Ottó Ferenc (1904, Valkó, Pest m., róm. kat.) zeneszerző, ösztöndíjas évét 1940 április 15-ig a bécsi, ezután a berlini Collegium Hungaricumban töltötte. Mint vendéghallgató látogatta a berlini Hochschule für Musik zeneszerzés-óráit Grabner professzornál. Tanulmányozta Berlin operai és hangversenyéletét, különösen a Volksoper újszerű közönségszervezését, a Kraft durch Freude előadásait és a német birodalmi zenekamara szervezetét. Berlin operaelőadásairól és hangversenyeiről cikkekben számolt be a budapesti Zene című szaklapban. „Erdélyi karácsony” című orgonaműve bemutatásra került a Szent Hedvig-székesegyházban. A Collegiumban írta „Pastoral” című nagyzenekari munkáját és „Zenekari Fantáziá”-ját. 1940 június 10-én német és külföldi közönség előtt az Auslandsamt der Dozentenschaft meghívására előadást tartott a cigányzene és a magyar népi

zene alapvető különbségeiről. Az előadást a Musik című német zenei folyóirat „Das Volk offenbart sich in seinen Volksliedern“ címmel közölte. Az év végén egy hónapra szóló tanulmányi ösztöndíjat kapott a Berlinben székelő Német-Magyar Társaságtól a Salzburgban tartott nyári zenei egyetemre, ahol Marx professzor zeneszerzői kurzusán vett részt.

Dr. Pallos Károly (1905, Győr, róm. kat.) egyetemi tanársegéd a budapesti II. sz. női klinikán (Burger professzor), a berlini Charité női klinikáján Wagner professzor vezetése mellett klinikai tanulmányokat folytatott és résztvett a műtéteknél is. Délutánonként Stoeckel professzor klinikájának pathológiai intézetében szövettani tanulmányokat végzett. Eredményeiről német és magyar orvosi lapokban fog beszámolni. Tanulmányozta az újabb német egészségügyi intézkedéseket és intézményeket is és e célból több utat tett Németországban. Mint a „Berlini Magyar Tanulóifjak Társasága 1842“ elnöke, élénk részt vett a magyar-német akadémikus- és diákkapcsolatok ápolásában.

Tanulmányi segélyként ingyenes lakást kapott a berlini Kollégiumban 1939. július 1-től augusztus 31-ig *Bácsy Ernő* ref. gimnáziumi tanár.

A nem kollégiumi ösztöndíjasok közül az egész tanévet a Kollégiumban töltötte *dr. Pécsi Imre* Wirtschaftstag-ösztöndíjas, hosszabb időt töltöttek ott *Hofmann László* Humboldt-, *dr. Horváth Károly* és *dr. Lám Lóránt* csere-, illetve *dr. Malán Mihály* és *dr. Schneider Jenő* Wirtschaftstag-ösztöndíjasok, néhány napot töltöttek ott *dr. Balás Piri László* csere- és *dr. Petróczi István* Humboldt-ösztöndíjasok.

Egy hónapnál hosszabb időt, de nem egészen félévet a Kollégiumban töltő vendégek a következők voltak: *dr. Budó Agoston* okl. középiskolai tanár, *dr. Csikós Nagy Béla* minisztériumi előadó, *Dezsér Endre* joghallgató, *Donáth József* róm. kat. lelkész, a Németországban dolgozó magyar mezőgazdasági munkások lelkésze, *dr. Eckert Guörgypál Irma* tisztviselő, *Faragó Lajos* kereskedelmi gyakornok, *Kömüves Dávid* ref. lelkész, a Németországban dolgozó magyar mezőgazdasági munkások lelkésze, *Kulin Sándor* gazdasági akadémiai tanár, *László Endre* zeneművészeti főiskolai hallgató, *Müller László* orvostanhallgató, *Neugebauer Kurt* műegyetemi hallgató, *Rajczai Sándor* műegyetemi hallgató, *Révész István* ág. hitv. evang. segédlelkész, *dr. Sztrókay Kálmán* egyetemi adjunktus, *dr. Török Béla* bírósági joggyakornok, *Weigert Aladár* zeneszerző.

IV. EGYÉB NÉMETORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst ösztöndíjasai:

Dr. Balás Piri László (1908, Szabadka, róm. kat.) szépművészeti múzeumi segédőr (Gerevich professzor), német csereösztöndíjat kapott az egész tanévre. Tanulmányi terve kettős volt: a magyar-német művészeti kapcsolatok terén kívánt dolgozni és a mai német művészeti életet akarta megismerni. Programjának első részét csak kevéssé tudta megvalósítani és így annál inkább arra törekedett, hogy minél alaposabban megismerkedhessék a mai német művészettel. Elsősorban a képzőművészet új szervezeti felépítése és eredményei iránt érdeklődött, de a művészetek összefüggésénél és egymásrautaltságánál fogva szükségesnek tartotta, hogy az építészet, szobrászat és festészet mellett megfigyelje a zeneirodalom, színművészet és a film új célkitűzéseit és eddigi eredményeit. Ezért Münchenben és Berlinben számos építészt, szobrászt, festőt, művészet-történészt, művészeti író és vezetőzenészt, színészt, műkereskedőt keresett föl, kiállítást, műtermet, színelőadást, hangversenyt látogatott. A művészeti és kulturális neveléssel kapcsolatban különféle iskolákat, akadémiákat tanulmányozott. Tanulmányait Münchenben a propagandahivatal, Berlinben a propagandaminisztérium, valamint a Német-Magyar Társaság támogatta. Münchenben a nemzetközi egyetemi klubban és a Künstlerhausban, Berlinben a nemzetközi klubban tartott előadást Magyarországról és a magyar művészetéről, Budapesten az Archaelógiai és Művészettörténeti Társulathoz a mai német építészetéről. Benyomásairól magyar napilapokban, az Egyedül Vagyunk-ban, a Schaffende Ungarnban és a Szépművészet hasábjain számolt be.

Dr. Horváth Károly (1913, Budapest, róm. kat.) királyi büntető-törvényszéki aljegyző Budapestről (Moór professzor), csereösztöndíjas volt a második félévben. A berlini egyetemen Emge professzor mellett folytatta jogböleseleti munkásságát. Az általános filozófiába való elmélyülés végett Nicolai Hartmann és Eduard Spranger professzorok előadásait hallgatta. Jogböleseleti tanulmányain kívül az igazságügyminisztériumtól nyert megbízatása folytán büntetőjogi kérdésekkel is foglalkozott. Az új német nemzeti szocialista büntetőjogi szempontok megismerésében Von Gleispach professzor és az Akademie für deutsches Recht támogatták. „A jogerő kérdése és a bűnvádi perorvoslati rendszer reformja“ című tanulmánya feldolgozás alatt áll. A német bíróságok munkásságát tárgyalások hallgatása útján igyekezett megismerni.

Dr. Kerekes József (1911, Miskolc, ref.) egyetemi gyakornok Budapestről (Cholnoky professzor), mint német csereösztöndíjas, a második félévben folytatta az első félévben magyar állami ösztöndíjasként megkezdett tanulmányait a bécsi egyetem földrajzi intézetében. Főképen Bécs környékének morfológiai nevezetességeit (Wiener-Berg, Laaer-Berg, Anninger, Baden, Pfaffstätten, Merken-

stein abrázíós vidéke és barlangjai) igyekezett tüzetesen megismerni és geomorfológiaiag feldolgozni.

Dr. Lám Lóránt (1910, Poprád, ág. ev.) a budapesti II. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinika gyakornoka (Burger professzor), egészséves csereösztöndíjas volt Berlinben. A Wagner-klinika hormonológiai laboratóriumában dolgozott. Munkássága főleg a sárgatest hormon hatására és átalakulására terjedt ki; részletesen tanulmányozta a pregnandiol előállítását s ezzel kísérletes vizsgálatokat végzett. E tárgyban „Zur Frage der Umwandlungsstelle des Progesterons zu Pregnandiol“ címen közleménye is jelent meg. A Stoeckel-klinikán a pathológiai intézetben dolgozott, ahol gynekológiai histológiai vizsgálatokat végzett. Itt megjelent munkája: „Zur Klinik und Pathologie der Ovarialfibrome“ (Zentralblatt für Gynaekologie). Az intézet hormonológiai laboratóriumában Fr. Hoffmann társszerzővel együtt kísérletes vizsgálatokat végzett az endokrinológia terén és e tárgyból „Versuche über ein neues Corpus luteum Test“ címen készít egy dolgozatot. Rendszeresen résztvett mindkét klinikán az előadásokon és az intézeti munkában.

Wolfinau Iona (1913, Debrecen, róm. kat.) gazdasági gyakornok (Gulyás Antal), csereösztöndíjjal végzett mezőgazdasági tanulmányokat Németországban. A müncheni Technische Hochschule mezőgazdasági fakultásának beiratkozott hallgatója volt. A nyár folyamán a freisingi növény- és talajkísérleti állomáson fizetéstelen gyakornokként dolgozott. Háztartási és gazdasági szakiskolákat látogatott Münchenben és Miessbachban. Igyekezett áttekintést nyerni a mezőgazdaságra és népélelmezésre vonatkozó modern német szakirodalomról s elkészítette szakdolgozatát „A népélelmezés alakulása Németországban“ címmel.

Az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjasai:

Buzás László (1915, Pélmonostor, róm. kat.) okl. középiskolai tanár Pécsről (Koszó professzor), az egész tanévet Münchenben töltötte mint a Humboldt-alapítvány ösztöndíjasa. Tanulmányai a német irodalomtörténeti barokkra vonatkoztak és elsősorban „Der Vergleich des Lebens mit dem Theater in der deutschen Barockliteratur“ című doktori értekezésének elkészítésével foglalkozott. A müncheni tudományegyetem beiratkozott vendéghallgatója volt és főként Cysarz professzor előadásait hallgatta. 1940 július 1. óta a müncheni egyetemi könyvtárban dolgozott mint fizetéstelen tudományos segéderő, hogy a könyvtári munkában némi jártasságra tegyen szert és ugyaneből a célból résztvett a könyvtári gyakornokok számára tartott elméleti oktatásban is. Irodalomtörténeti és könyvtártudományi tanulmányai mellett igyekezett a modern Németország szellemi életével minél alaposabban megismerkedni és így több hetet töltött Berlinben, hosszabb-rövidebb időt Innsbruckban, Augsburgban, Nürnbergben.

Hofmann László (1914, Szombathely, róm. kat.) okl. középiskolai tanár Pécsről, Bécsben és Berlinben Humboldt-ösztöndíjasként folytatta tanulmányait. Ösztöndíjas éve folyamán elsősorban a csonka-magyarországi németiség irodalmáról megkezdett doktori értekezésén dolgozott. Bécsben az anyag Burgenlandra vonatkozó irodalmát dolgozta fel, míg a tanév második felét Berlinben töltvén, ott az anyagára vonatkozó német irodalommal általában foglalkozott. Hosszabb cikkeket dolgozott ki Ernst Wiechert, ma élő német író egyéniségéről. Alkalma volt a berlini Magyar Intézet munkájában résztvenni; az Ungarische Jahrbücher című lapba állandóan könyvismertetéseket írt.

Dr. Nagy Jenő (1916, Kolozsvár, ref.) okl. középiskolai tanár Debrecenből (Csúry professzor), a német nyelvjáráskutatás történetének és mai állásának megismerésére egy évet töltött Lipcsében. Általános nyelvészeti tanulmányokat folytatott a lipcsei egyetem germán nyelvészeti intézetében, a német nyelvjáráskutatás történetére és a modern nyelvjáráskutatási módszerekre pedig a Szász Tájékoztató-Kancellária műhelyében szerzett hasznos ismereteket. Ezen tanulmányainak és megfigyeléseinek eredményét „A német nyelvjáráskutatás történeti vázlata és mai állása” címen dolgozta fel. Alkalmat talált arra is, hogy a Német Nyelvatlaszintézet igazgatójával, dr. W. Mitzka professzorral megismerkedjék és marburgi intézetét meglátogathassa. Itteni kapcsolata révén a Zeitschrift für Mundartenforschung számára a debreceni Népnyelvkutatóintézet tevékenységéről „Ungarische Mundartforschung an der Universität Debrecen” címen jelentést fog írni. Nyelvészeti tanulmányai mellett igyekezett a német középiskolai oktatás és nevelés rendszerével is megismerkedni és ebből a célból a Thomanerek-intézetet és a Leibniz-iskolát látogatta. Érdekelte a német iskolának és ifjúságnak a háborúval szemben elfoglalt álláspontja és tanulmányozta az egész polgári lakosság és a front közötti kapcsolatot is. A német háborús tudományos életről beszámolót írt a lipcsei német és külföldi akadémikusok Közleményei számára és előadást tartott a lipcsei rádióban. Résztvett a lipcsei délkeleteurópai intézet által rendezett nyári tanfolyamon.

Petróczy István (1905, Kőszeg, róm. kat.) pécsi gyakorló gimnáziumi tanár (Koszó professzor), Humboldt-ösztöndíjasként az egész tanévet Berlinben töltötte. Tanulmányai során elsősorban a XVIII. és XIX. századi német irodalomnak Kunst—Künstler—Lebensviszonylatban való megismerésére törekedett. Ennek megfelelően idejének jórészét könyvtárakban töltötte. Az egyetemre is beiratkozott, ahol Koch, Wenzlaff—Eggebert, főként pedig Spranger és N. Hartmann előadásait hallgatta. Berlini tanulmányainak másik célja az új német középiskolák tantervének és gyakorlati pedagógiájának megismerése volt. Ebből a célból meglátogatott több gimnáziumot, egy A. Hitler Schule-t, egy-egy fiú-, illetőleg leánymunkatáborot. Németországi filológiai és pedagógiai tapasztalatairól a Deutsche

Literaturzeitungban, a pécsi Pannoniában és Műhelyben számolt be kisebb cikkekben, míg a berlini egyetem német intézetében, az ottani Privatdozentschaftban és a Humboldt Klubban magyar vonatkozású előadásokat tartott.

Két hónapra terjedő ösztöndíjat kapott a Humboldt-alaptól nemzetközi jogi tanulmányokra *Orkonyi Attila* okl. közgazda.

A Mitteleuropäischer Wirtschaftstag ösztöndíjasai:

Dr. Danczay Béla (1905, Kovácsháza, Csanád m., ref.) székesfővárosi mérnök, egészségvesztés Wirtschaftstag-ösztöndíjjal közgazdasági és közigazgatási tanulmányokat folytatott Németországban. A kis- és nagyipar viszonya, a közüzemek, az üzemgazdálkodás és szervezés, a műszaki közigazgatás voltak érdeklődésének főtárgyai. Beiratkozott a müncheni Technische Hochschuleba és itt két trimeszterben keresztül közigazgatási jogot, modern városrendezést és tervezést, az útépités, vízellátás legújabb elméletét felölelő előadásokat hallgatott. Ösztöndíjas idejének másik felében a müncheni városházán a műszaki közigazgatás különféle ágazatait tanulmányozta. Hosszabban főként a városépítési ügyosztályon időzött, ahol igyekezett minden ügykört áttanulmányozni. Az év folyamán alkalmat talált arra, hogy résztvegyen az Auslandwissenschaftliches Institut „Deutschland im Kriege“ című tanfolyamán és közben módjában állt Berlin műszaki közigazgatásába is betekintést nyerni. Berlinen kívül Hamburg, Köln, Frankfurt a. M. és Nürnberg városokat látogatta meg.

Dr. Fejes Katalin (1907, Budapest, róm. kat.) orvos immár másodízben kapott ösztöndíjat, amellyel gyermekgyógyászati tanulmányokat folytatott.

Dr. Gelei Gábor (1915, Árkos, Háromszék m., unitárius) egyetemi díjtalan tanársegéd Szegedről (Farkas professzor), a müncheni Állattani Intézetben végzett fiziológiai és örökléstani tanulmányokat. Résztvett egy fiziológiai tanfolyamon, a halak helyzetérzészervére, színváltoztató képességére nézve végzett kísérleteket, majd önálló kutatásokba kezdett a halak fekete pigmentjeinek beidegzésére és főleg az esetleg hozzájuk vezető paraszmpatikus pályák útjára vonatkozólag. Munkájának eredménye a Zeitschrift für vergleichende Physiologie című folyóiratban fog megjelenni. Ezen fiziológiai témájával párhuzamosan örökléstani kísérleteket is végzett bormuslicán, amelyek azonban még nem nyertek befejezést. Tudományos kutatásai mellett igyekezett a németországi szociális, gazdasági és kulturális viszonyokat is megismerni főleg az Internationaler Studenten-klub és az Auslandsamt der Dozentschaft révén.

Jurenák Dénes (1912, Kiskúnhalas, ág. ev.) államvasúti mérnök az egész évet Németországban töltötte Wirtschaftstag-ösztöndíjjal. Mint a müncheni egyetem elektrotechnikai tagozatának hallgatója magángazdasági, közgazdasági és elektrotechnikai tárgyakat hallgatott

s a villamosvontatás gazdasági problémáival foglalkozó doktori értekezésén dolgozott. Amennyire a háború miatti meglehetősen korlátozott lehetőségek megengedték, igyekezett egyes üzemeket meglátogatni; így tanulmányozta a rosenheimi villamosvasúti alállomást, a münchen-freimanni mozdonyjavító-műhelyt, a müncheni villamosvontatás üzemait stb. Hosszabb utat tett Németországban Nürnberg, Lipcse, Berlin, Hamburg, Hannover városokon keresztül. Mindenkor felhasználta a kínálkozó alkalmat, hogy részben általában Magyarországot, másrészt a technikai szempontból a külföld előtt is nagy érdeklődésnek örvendő vasútvillamosítási rendszerünket megismertethesse.

Dr. Malán Mihály (1900, Zólyom, róm. kat.) egyetemi adjunktus és magántanár Budapestről, Wirtschaftstag-ösztöndíjjal április—június hónapban végzett Németországban tanulmányokat. Bécsben a dunántúli vizsgálataival összefüggően a skót bencések irattárában azok magyarországi telepítéseit tanulmányozta. A berlin-dahlemi Kaiser Wilhelm Institut für Anthropologie, menschliche Erblehre und Eugenikban (Prof. Dr. E. Fischer) a kéz morfológiai jellegeinek öröklődésére vonatkozólag végzett család- és ikervizsgálatokat. Befejezte a tájékozódóképesség öröklődésére vonatkozó munkájának kiegészítését. Egyidejűleg a berlini Reichsgesundheitsamt Erbwissenschaftliche Forschungstelle-jén (Prof. Dr. G. Just) alkatbiológiai vizsgálatokkal foglalkozott. Tanulmányozta ezen utóbbi intézet pomerániai felvételeit, a bécsi egyetemi embertani intézet családvizsgálatait, a boroszlói egyetem embertani intézetének sziléziai faluvizsgálatait, a berlini Hochschule für Leibesübungen alkatbiológiai vizsgálatait, valamint a Charité-klinika öröklésbiológiai osztályának munkáját. Megjelent munkája: Zur Erblichkeit der Orientierungsfähigkeit im Raum. (Zeitschrift. f. Morph. u. Antrop. 1940.)

Dr. Mika József (1897, Budapest, róm. kat.) egyetemi adjunktus Sopronból, (Proszt professzor) egészéves Wirtschaftstag-ösztöndíjat kapott, amelyet azonban csak júniustól októberig vehetett igénybe. Ezen idő alatt Münchenben a bajor tudományos akadémia kémiai laboratóriumában a Hönigschmid professzor vezetése alatt álló atómsúlymeghatározó intézetben dolgozott. Megismerte az ott használatos exakt preparatív és analitikai módszereket. A müncheni egyetemi és műegyetemi könyvtárban mikrokémiai tanulmányokat folytatott. Weiland professzor felkérésére a müncheni egyetemi kémiai intézetben egy alkalommal „Mikromassanalyse“ címmel előadást tartott.

Mutnyánszky Zoltán (1912, Felsőhámor, Bars m., róm. kat.) okl. erdőmérnök Sopronból, erdőhasználati tanulmányokra (Bokor professzor) kapott ösztöndíjat, amelyet Münchenben használt fel. Tanulmányait a következő tanévben is folytatta.

Dr. Pécsi Imre (1912, Szatmárnémeti, róm. kat.) jogtudományi doktor Szegedről (Surányi-Unger professzor), gyakorlati közgazdasági kérdésekkel, legfőképp az általános életszínvonal emelésének lehetőségével foglalkozott. E szempontból behatóan tanulmányozta a

Deutsche Arbeitsfrontot és Berlinben, Felső-Sziléziában és a Szudéta-vidéken több ipartelepét és gyárat látogatott meg, ahol a munkásság szociális helyzetét, munkahelyét és a munkaidő utáni felüdülés lehetőségeit vizsgálta. Megismerkedett az általános életszínvonal emelését irányzó üzemi versengésekkel. Alkalma volt a „Nemzeti-szocialista Mintaüzem“ zászlójával kitüntetett liegnitzi konzervgyárat felkeresnie és a modern törekvéseknek megfelelő munkaadó és munkavállaló közti viszonyt megismernie. Foglalkozott a háborús gazdálkodás gyakorlati kérdéseivel. A nyersanyaggyártás tanulmányozása céljából Boroszlóban a Vilmos császár-intézetet, a Buna-műgumi első előállítási helyét, Hirschbergben pedig egy műrostgyárat keresett fel. A berlini egyetemen hallgatta Sombart, Wage-mann, Jessen és Stackelberg professzorok előadásait. Az utóbbinak szemináriumán is résztvett. A berlini egyetemi Auslandswissenschaftliches Institut „Németország a háborúban“ című kurzusának hallgatója volt.

Dr. Schneider Jenő (1914, Szeghegy, Bács m., ág. ev.) jog- és államtudományi doktor Szegedről (Surányi-Unger professzor), Wirtschaftstag-ösztöndíjjal folytatta tanulmányait a bécsi Hochschule für Welthandelon és résztvett az ezen főiskola keretén belül szervezett Südost-Kurson. Az egyes szemináriumokban több dolgozatot mutatott be, főleg a magyar-német árucseré problémáját érintő kérdésekről. Később a magyar szövetzeti mozgalom múltjára és jelenlegi állására vonatkozó munka megírásán dolgozott.

V. RÓMAI PÁPAI MAGYAR EGYHÁZI INTÉZET.

Pontificium Institutum Ecclesiasticum Hungaricum in Urbe.
Roma, Via Giulia 1.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Bittenbinder Miklós (1914, Szeged, róm. kat.) hittudományi doktor, esztergom-főegyházmegyei áldozópap (Baranyay professzor), első évét töltötte a Római Pápai Magyar Egyházi Intézetben. A tanulmányi év folyamán az Institutum Pontificium Utriusque Juris kánonjogi fakultásán az első évfolyamot végezte el. Kötelező vizsgálataknak letétele mellett jogfilozófiai és egyházi közjogi speciális kérdésekkel foglalkozott és folytatta az egyház és állam viszonyáról szóló katolikus tanítás kifejlődésének kidolgozását. A Pápai Magyar Egyházi Intézet konferenciáinak keretében előadást tartott „Az Unam Sanctam bulla az Egyház és állam viszonyáról“ címmel.

Dr. Nagy Ferenc (1913, Andocs, róm. kat.) hittudományi doktor, pécs-egyházmegyei áldozópap (Schütz professzor), második évét töltötte a Római Pápai Magyar Egyházi Intézetben állami ösztöndíjjal. Mint a Pontificium Institutum Utriusque Juris rendes hallgatója elvégezte a második évfolyamot és megszerezte a licenciátust. Tanul-

mányozta a kongregációk ügymenetét és foglalkozott a házasság szentségének jogi és dogmatörténeti fejlődésével, különös tekintettel a korai középkorra. A Pápai Magyar Egyházi Intézet konferenciáinak sorozatában felolvasást tartott „A keresztleetlenek házassága feletti joghatóság“ címmel.

Dr. Senkár Lajos (1915, Nagyatád, róm. kat.) hittudományi doktor, filozófiai licenciátus, esztergom-főegyházmegyei áldozópap (Schütz professzor), egészségvi ösztöndíjjal első évét töltötte a Pápai Magyar Egyházi Intézetben. A tanulmányi év folyamán az Institutum Pontificium Internationale „Angelicum“ filozófiai fakultásán a kétéves bölseleti továbbképző tanfolyam első évfolyamát végezte el. A kötelező vizsgákon kívül megszerezte a filozófiai licenciát. Tanulmányai idején a szorosan vett bölseleti kérdéseken kívül, illetőleg azokat kiegészítőleg, dogmatikai problémákkal is foglalkozott különös tekintettel a szenttamási filozófia és elméleti teológia alapelveire és szempontjaira. A Pápai Magyar Egyházi Intézet konferenciáira előkészítette „Az universale-ről, amennyiben transcendens és logikai vonatkozást jelent“ című előadását.

Az Egyházi Intézetben dolgoztak ezenkívül *dr. Belon Gellért* kalocsa-főegyházmegyei áldozópap olasz állami csereösztöndíjas, *Vág Imre* kalocsa-főegyházmegyei ösztöndíjas, valamint *Bobák János* eperjesi, *Orbán László* győri egyházmegyei és *dr. Donát József* esztergom-főegyházmegyei áldozópapok, mint tanulmányi segélyes beutaltak. Fizető vendégként *Rajeczky Benjamin* cisztercita rendi tanár töltött az intézetben 7 hónapot.

VI. RÓMAI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Reale Accademia d'Ungheria di Roma, Via Giulia 1.

Állami ösztöndíjasok:

Basilides Barna (1903, Tornalja, ág. ev.) festőművész egyszéves ösztöndíjat kapott. Római tanulmányideje alatt főleg a portré érdekelte. Megfestette Balbino Giuliano areképét, azonkívül három nagy kompozíciót és több areképét.

Breznay József (1916, Budapest, róm. kat.) festőművész, okl. középiskolai rajztanár, a Képzőművészeti Főiskolán megbízott alakrajzi tanársegéd (Szőnyi professzor), ösztöndíjas évében Rómát és környékét tanulmányozta. Elsősorban a freskófestéssel és mozaikművészettel foglalkozott. Az első félétet technikai kísérletezéssel töltötte, melynek eredményeképpen a második félétben több kisebb tanulmányt, majd egy Pietà-t s Jézus kereszttelését festette meg. Aquarell és temperafestmények mellett olajfestményeket is készített; többek

között egy „Művészházaspár“ címűt. Ezeken kívül egy mozaik tanulmányfeje is szerepelt az akadémia évváró kiállításán.

Dr. Csánk Béla (1900, Beregszász, róm. kat.) miniszteri osztálytanácsos állami ösztöndíjas volt 1939 december 15.—1940 június 15. közt. Római tanulmányai alatt a következő munkáit készítette el: Az olasz semmitőszék büntetőjogi gyakorlata; Sviluppo storico dell'ordinamento processuale ungherese; Az angol sajtójog vázlata; A nemzeti-szocialista jogász hivatások; Shakespeare jogászai; A jogász Shakespeare; Olasz szólásmódok. Feldolgozás alatt áll: A perhelyettesítés intézménye (Sostituzione processuale) az olasz jogban.

Metky Ödön (1906, Budapest, róm. kat.) szobrászművész. Ösztöndíjas éve alatt több szobrot alkotott: Szűz Mária a gyermekkel, Találkozás, Corselli tábornok arcképe stb.

Szakáll Ernő (1913, Sopron, ág. h. ev.) szobrászművész római ösztöndíjas munkássága során tivoli travertinbe faragott egy kétméteres Szent Kristóf-szobrot, subiacói mészkőből egy reliefet (Tétközlő fiú). Mintázott egy Pietà-reliefet, Szent Ferenc kisplasztikát, érmekeket és vázlatokat. Kőplasztikai kapcsán tanulmányutakat tett a Tivoli Bagni-i travertinbányákba és meglátogatta Róma környékét.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Isoz István (1905, Budapest, róm. kat.) zeneszerző, karnagy, Budapest Székesfőváros ösztöndíjasa. Tanulmányozta az olasz antik és modern zeneirodalmat. Látogatta az olasz kultuszminiszter engedélyével a római Operaház próbáit, az Adriano-színház színpónikus zenekari hangversenyeit, valamint különböző hangversenytermek kamarazenekari előadásait. Négy szerzeménye jelent meg a római „De Santis“ cég kiadásában: 1. Scherzo fantastique; 2. Valse lente; 3. Scherzo című zongoradarabok; 4. La serenade mezzosoprán és zongorára írt dala. Írt egy sextettet 4 tételben (fuvola, oboa, clarinét, fagott, kürt, zongora). Megzenésített három dalt: G. Pascoli: Sogno, G. Carducci: Di notte, N. Ferrari: Fantasma és egy dalt szöveg nélkül. Megkezdett egy zenekari művet. Tanulmányutat tett Róma környékbéli városokban, azonkívül Velence, Firenze, Tarquinia, Viterbo, Pompei, Reggio di Calabria, Taormina, Siracusa, Enna, Agrigento és Palermóban.

Pekáry István (1905, Budapest, róm. kat.) festőművész (Rudnay professzor), Budapest Székesfőváros ösztöndíját nyerte el. Ösztöndíjának felhasználását — közben fellépő betegsége, majd a milánói Triennale rendezőbizottsága által rendelt képszőnyeg elkészítése miatt — csak megkésve, február közepén kezdhette meg. Az akadémia évváró kiállításán két nagy mozaik-tervet és négy olajfestményt állított ki.

Allami ösztöndíjasok (eredetileg Franciaországba nyert ösztöndíjuk terhére):

Dr. Armentano Lajos (1904, Szeged, róm. kat.) egyetemi magántanár (Rusznayak professzor), párizsi féléves ösztöndíja helyett négy

hónapot töltött Rómában. Ezen idő alatt részben a Clinica Medica-n, részben a Forlanini intézetben dolgozott. A Frugoni professzor vezetése alatt álló Clinica Medicán vizsgálat tárgyává tette túlélő májsejtek C-vitamin felvevő képességét rendes és kóros körülmények között. Eredményeit az „Orvosi Hetilap“, „Klinische Wochenschrift“ és a Boll. Soc. Ital. Biol. Sper. szaklapokban ismerteti részletesen. A Forlanini-intézetben elsajátította a Monaldi-féle szívódrainage, a Morelli-féle pneumothorax és a tuberculotikus gennyes mellhártyagyulladás Morelli-féle kezelését. Ezenkívül számos más intézetet látogatott meg, többek közt a rákkutató intézetet, a trópusi betegségek klinikáját stb. Igen behatóan tanulmányozta az olasz orvosképzést. Előadást írt a Centro di Preparazione Politica (a fascista párt vezetőképző tanfolyama) részére a magyar orvos- és a „Zöldkereszt“ védőnőképzésről. Belgyógyászati klinikai tartózkodása alatt számos új kémiai eljárást ismert meg.

Dr. Drágffy Miklós (1905, Budapest, róm. kat.) a m. kir. igazságügyminisztériumban szolgálatot teljesítő királyi törvényszéki bíró, a párizsi fél éves állami ösztöndíj helyett töltött hat hónapot Rómában közigazgatásjogi tanulmányok folytatása végett. A közüzemekről készülő nagyobb munkájához a Biblioteca Vittorio Emanuele-ben, az igazságügyminisztériumi és korporációs minisztériumi könyvtárban, valamint az illetékes korporációk hivatalaiban jelentős irodalmi anyagot gyűjtött össze. Az igazságügyminisztérium megbízásából tanulmányt készített az olasz igazságügyminisztérium szervezetéről. Érintkezésben állott a bíróságok, valamint az igazságügyminisztérium vezetőivel. Az Istituto Nazionale per le Relazioni Culturali con l'Estero által rendezett nyelvtanfolyamon diplomát szerzett. „A zsidófajhoz tartozás jogi következményei az olasz alkotmányban“ című értekezését a Közigazgatástudomány, „La responsabilità legale dei Comuni in caso di sommosa popolare nel diritto francese“ című tanulmányát pedig a „Rivista di diritto pubblico“ fogadta el közlésre.

Rákosi Zoltán (1916, Szeged, ref.) párizsi fél éves magyar állami ösztöndíj helyett hat hónapot töltött (december—május) ösztöndíjjal Rómában. Főleg dramaturgiai tanulmányokkal foglalkozott.

Tanulmányi segélyben részesültek:

Bonda Eugénia (1914, Suralyn, Oroszország, gör. kel.) okl. középiskolai rajztanár a Főváros 600 P festőösztöndíját és az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskolán a „Korb Erzsébet“ olaszországi utazási és a köztisztviselők festőösztöndíját nyerte el. Tanulmányi segélyként kedvezményt kapott a kollégiumi lakásért fizetendő térítésből. Célja a freskó- és mozaiktechnika megismerése volt. Ebből a szempontból nézte meg Velence, Padova, Ravenna, Firenze, Pisa, Lucca, Siena, Orvieto, Arezzo, Perugia, Assisi, Róma, Nápoly és a két utóbbi város környékének műemlékeit. A felsőolaszországi városokban másfél hónapot, Rómában hét hónapot töltött. Rómában első féléve a freskófestészet egyik legfontosabb tényezőjének, a tökéletes alapkeveréknek

kikísérletezésével telt el. A legkedvezőbb arányú alapkeverék megtalálása után következett a freskófestés tanulmányozása falszerűség, kompozíció és festéstechnikai szempontból. A tanév folyamán készült freskómunkái: „Imádkozó leány“, „Árpádházi Boldog Margit életéből jelenet“, „Boldog Margit a novíciák között“, „A Szent Család Egyiptomba való menekülése“. Ezekhez a munkákhoz tanulmányait a S. Sisto Vecchio-kolostorban végezte. Utazása alatt és Rómában rajz- és aquarell-tanulmányokat, kisebb olaj- és tempera-képeket festett.

Vidéky Brigitta (1911, Budapest, ref.) festőművész tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte (Glatz professzor). Ingyenes műteremhasználattal és kedvezményes beutalással 1939 decembertől 1940 júniusig dolgozott az Intézetben. Tanulmányainak célja az olasz föld tájainak, műemlékeinek, gyűjteményeinek s jelen életének, szellemének megismerése volt. Utazásokat tett az ország néhány részében, így Róma környékén; egy szicíliai körúttal kapcsolatosan bejárta Napoli, Pompei, Sorrento, Capri, Amalfi, azután Messina, Taormina, Siracusa, Enna, Agrigento, Palermo, Cefalu, Pesto városokat és környéküket, hazafelé pedig Orvietot, Firenzét, Assisit, Sienát, Arezzot és Veneziát látogatta meg. — Mintegy 15 kisebb-nagyobb képet festett, köztük helyi vonatkozású figurális kompozíciókat, néhány arcképet. Sok rajzot, vázlatot gyűjtött.

Vendégként dolgozott a Kollégiumban ezenkívül *Jámbory Marianne* harmadéves bölcsészethallgató és *Tőke László* ref. segédlektész, magyar-olasz-filozófia szakos bölcsészethallgató.

A kollégiumi igazgatóság felügyelete alatt állott ezenkívül a többi olaszországi magyar ösztöndíjas is (kivéve a kat. teológusokat, akik az Egyházi Intézet alá tartoztak).

VII. EGYÉB OLASZORSZÁGI ÖSZTÖNDIJASOK.

Az olasz állam csereösztöndíjasai:

Dr. Belon Gellért (1911, Füzesabony, Heves m., róm. kat.) kalocsai főegyházmegyei áldozópap, a kalocsai hittudományi főiskolán az egyházjognak és egyháztörténelemnek tanára, hittudományi doktor (Galla professzor), a Római Pápai Magyar Egyházi Intézetben használta fel olasz állami csereösztöndíját. A római Sapienza-egyetemen a középkori, a Gregoriana-egyetemen pedig a methodológiai és szintetikai szakkurzusokon vett részt. A vatikáni könyvtárnak ókeresztény és koraközépkori szakirodalmát tanulmányozta és adatokat gyűjtött a koraközépkori spiritualista eretnokségek történeti összefoglalásához. A Római Magyar Egyházi Intézet konferenciái keretében a vidéki főiskolák egyháztörténelmi kurzusainak módszereivel foglalkozott.

Borsi Tivadar (1911, Zólyom, róm. kat.) gimnáziumi helyettes tanár, októbertől június végéig tartózkodott Olaszországban. Tovább haladva az 1937/38. tanévi ösztöndíjas tartózkodása alatt megkezdett munkájában, összegyűjtötte a Magyarországon járt olasz utazóknak, diplomatáknak, katonáknak, kereskedőknek stb. hazánkra vonatkozó feljegyzéseit. Az összegyűjtött anyagot, amely több eddig ismeretlen kézirat beceses, Magyarországra vonatkozó feljegyzéseit tartalmazza, doktori értekezésében fogja ismertetni. Utazástörténeti tanulmányait elsősorban Rómában, főleg a vatikáni, a Nazionale s a Casanatense könyvtárakban, Firenzében a Nazionale, Ricciardana, a Medici könyvtárakban s az állami levéltárban, a milánói Ambrosianában, a modenai Este-könyvtárban, végül Velencében a Museo Civico Correr-ben, a Marciana-könyvtárban, a Giovannelli hercegek magán-könyvtárában s a Frari-levéltárban folytatta. A római egyetemen irodalomtörténeti, nyelvészeti és művészettörténeti előadásokat hallgatott. Résztvett és sikerrel vizsgázott az IRCE irodalomtörténeti és nyelvi tanfolyamán. Tanulmányozta az olasz középiskolai oktatás módszerét és evégből tanítási órákat látogatott a „Virgilio“ és „Giulio Cesare“-ről elnevezett gimnáziumokban. Művészettörténeti tanulmányai folyamán szorgalmasan tanulmányozta Olaszország múzeumait és műemlékeit. Részben még az 1937/38. tanévben megkezdett filológiai tanulmányainak gyümölcseképpen jelent meg az év folyamán Dr. Degregorio Otto szegedi egyetemi olasz lektorral együtt szerkesztett „Olasz nyelvkönyv“-e (Corso pratico d'italiano). A Centro di Preparazione Politica ülésén előadást tartott Magyarország idegenforgalmi értékeiről.

Dr. Derényi Mária (1907, Pécsbányatelep, Baranya m., róm. kat.) középiskolai helyettes tanár a szegedi állami leánygimnázium internátusához beosztva. Magyar-olasz irodalmi kapcsolatok kutatásával és feldolgozásával foglalkozott. „Alderán alakja a Szigeti veszedelemben“ című dolgozata sajtó alatt van és olasz nyelven „La figura del Mago Alderano nell'Assedio di Sziget di Nicola Zrínyi“ cím alatt is megjelenik a Római Magyar Akadémia évkönyvében. Mint rendkívüli hallgató egyetemi előadásokat is látogatott. Résztvett s vizsgázott az IRCE (Istituto Nazionale per le Relazioni Culturali con l'Estero) nyelvtanfolyamán. Középiskolákban tanítási órákon vett részt s főképp módszertani megfigyeléseket folytatott. Néhány fordítása jelent meg magyar és olasz nyelven.

Nagy Artúr (1914, Budapest, róm. kat.) gyakorló tanár, színház-történeti kutatásokra kapott egyéves olasz állami csereösztöndíjat. A Ministero della Cultura Popolare színházi ügyosztályának segítségével alkalma volt az olasz színházat közelebbről és behatóan megismerni, részben színházak és a Színiakadémia látogatása, részben pedig az olasz színi írókkal való ismeretsége révén. Könyvtári munkásságot a Rasi-féle színházi könyvtárban és a Biblioteca Nazionale-ban végzett. Az IRCE tanfolyamán sikerrel tette le az elsőfokú vizsgát. 1939. decemberében jelent meg Attori italiani a Budapest dal

1856 in poi című cikkének második, befejező része a Corvinában (871—886. II.). Színház- és művészettörténeti tárgyú cikkei jelentek meg a Meridiano di Roma-ban, a Roma Fascista-ban, az Osservatore Romano-ban, a Corvinában és a Film, Színház, Irodalomban. Hajdu A. Lászlónak a százéves Nemzeti Színházról szóló műve számára megírta a Nemzeti Színház olasz kapcsolatainak összefoglaló történetét. Tanulmányvideje alatt fejezte be doktori értekezését „Olasz színművek és színészek a Nemzeti Színházban 1837-től 1884-ig” címen. Az Istituto Nazionale di Cultura Fascista kebelében működő Amici dell'Ungheria szövetség meghívására Milanoban és a római Centro di Preparazione Politica olasz-magyar kulturális összejövetelén előadást tartott olasz-magyar színházi kapcsolatokról. A G. U. F. vezértitkárságánál a Magyar Nemzeti Diákszövetséget és a Magyar Főiskolai Sportszövetséget képviselte és a Fascista Párt meghívására résztvett a bolognai Littoriali della Cultura e dell'Arte-n és a torinói Littoriali dello Sport-on. Több ízben tett hosszú utazást Olaszország különböző városaiba.

Patay Mihály (1910, Szolnok, róm. kat.) festőművész és grafikus. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte (v. Aba-Novák, Glatz és Varga professzorok). Olaszországi tanulmányait először Rómában, majd később Firenzében a R. Accademia di Belle Arti-n Felice Carenánál folytatta. Résztvett a Római Magyar Akadémia 1940. évi képzőművész-kiállításán, ahol fametszeteivel szerepelt (Musolini, XII. Pius arképei, négerfej, firenzei látkép stb.). Nagyobb utazásokat tett, bejárta Nápoly, Herculaneum, Pompei, Paestum, Salerno, Ravello, Amalfi, Sorrento, Capri, Cumea, Baia, Pozzuoli, Siracusa, Tripolisz, Sabrata, Leptis Magna, Palermo, Arezzo, Bologna, Imola, Faenza, Milano, Pisa, Siena, Assisi, Padova és Velence vidékét.

Percz Jenő József (1915, Sátoraljaújhely, róm. kat.) festőművész, középiskolai rajztanár, képzőművészeti főiskolai tanársegéd (v. Aba-Novák professzor), egy évet töltött Olaszországban. Tanulmányai menetét a mozaik-kutatási szempontok irányították; ezen a téren kor- és stílustörténeti tanulmányait a régi technikai eljárások elsajátításával, továbbá anyaggyártás-technikai megfigyelésekkel bővítette. Ezeknek megfelelően kor- és stílustörténeti szempontból vizsgálta Róma ókori és ókeresztény mozaik-objektumait. Majd a ravennai mozaikakadémiát látogatta és két másolatot készített a San Vitale és a S. Apollinare Nuovo templomokban. Mint dolgozó résztvett a Battistero Neoniano restaurálási munkáin. Ezután Velencében folytatta mozaiktanulmányait, a San Marco restaurálásán vett részt, majd hosszas tanulmányokat végzett a muranoi mozaikgyárban. Ezeket követően tanulmányait Szicíliában folytatta, hol megtekintette a palermai Cappella Palatina restaurálási munkálatait. Beiratkozott a római egyetem bölcsészeti karára, hol Munoz és Cecchelli professzorok előadásait hallgatta. Külön engedéllyel látogatta a római középiskolákat, hol a rajzórák menetét tanulmányozta. Elkészített

nyolc mozaikmunkát, melyekből négy darabbal a Római Magyar Intézet 1940. évi kiállításán szerepelt. A vatikáni könyvtárban végzett kutatásokat s kéziratban elkészítette „A mozaik szellemtörténete” című munkáját. Rómából több kirándulást tett a környékre, így Ostia, Cerveteri, Civitavecchia, Lago di Nemi, Frascati, Genzano, Albano, Grottaferrata, Tivoli városokba, majd Nápolyba és környékére, így Herculanium, Pompei, Pozzuoli, Baia, Cumae, Capri, Salerno, Ravello, Amalfi, Paestum helyekre; majd Orvieto, Aezzo, Perugia, Firenze, Siena, Pisa, Lucca, Pistoia, Prato, Bologna, Faenza, Ferrara, Padova, Torcello, Trieste, Parenzo városokat tekintette meg. Természetesen Sziciliában az ott végzett mozaiktanulmányok idején az ókor legfontosabb gócpontjait is meglátogatta; Monreale, Cefalu és Messinán kívül Segestát, Agrigentót, Siracusát, Cataniát és Taorminát. Tanulmányait kibővítette a mozaikgyárak meglátogatásával és azok vezetőivel felvette az ismeretséget.

A páviai Collegio Borromeo esereösztöndíjasa:

Ifj. Személyi Kálmán (1917, Nagyvárad, róm. kat.) a páviai Collegio Borromeo esereösztöndíjasa. A páviai egyetem professzorainak (Berzolari, Brusotti, Cinquini) segítségével és főleg az egyetem matematikai könyvtárának felhasználásával tanulmányozta a véges csoportok elméletét és ennek az algebrai egyenletek megoldására vonatkozó alkalmazását. A speciális kérdések, melyekre vonatkozólag irodalmi tanulmányokat végzett, a következők voltak: Létezik-e adott n -hez olyan G inkommutatív csoport, hogy G rendszáma $O(G) = n$? Hány olyan G -csoport van, hogy $O(G) = n$? A véges csoportok egzisztenciájára vonatkozólag végzett irodalmi tanulmányokat. Meglátogatta a milanoi és meratei obszervatóriumokat.

Az olasz államtól „premio“-ösztöndíjat nyertek:

Angyal Endre (1915, Pozsony, róm. kat.) tanulmányait rövid római tartózkodása után Firenzében végezte, ahol beiratkozott az egyetem bölcsészeti karára.

Bajnek Ferenc (1915, Budapest, róm. kat.) esztétikus (Brandenstein professzor) és a Zeneművészeti Főiskola éneknövendéke (Walter Margit). A római egyetemen esztétikai, pedagógiai, filozófiai előadásokat hallgatott. Doktori értekezéséhez (Az olasz operascenika hatása a magyar operaszínpadra) a római operaház könyvtárában és a firenzei Biblioteca Nazionale-ban gyűjtött irodalmi adatokat. Foglalkozott a jelenlegi olasz operascenikával s e célból minden operaelőadáson jelen volt, továbbá résztvett a Maggio Musicale Fiorentino előadásain. Ezenkívül elsősorban énekművészetének továbbfejlesztésére törekedett és eleinte Astolfo Pescia, majd Manlio Mercantoni, a római operaház énekmestere képezte tovább. A római Akadémián rendezett hangversenyeken énekszámokkal, továbbá az Istituto Europa Giovane olasz-magyar estélyén XVIII. századi magyar

dalokkal és olasz operaáriákkal szerepelt. Utazásokat tett Róma környékére és több olasz városba (Nápoly, Pompei, Capri, Amalfi, Firenze, Milano).

Dr. Barton András (1912, Törökbálint, róm. kat.) államtudományi doktor, magyar-olasz szakos bölesészettanhallgató (Koltay-Kastner professzor), a római egyetemen nyelvészeti (Schiaffini), irodalomtörténeti (Sapegno), és filozófiai (Gentile), előadásokat hallgatott. Részletesen foglalkozott a legújabb olasz irodalom irányjaival; tanulmányt írt a „Munka és érték viszonya, különös tekintettel a fascizmusra“ címen; elvégezte az IRCE nyelvtanfolyamát. Alapos ismereteket szerzett Róma város fejlődéstörténetéről, vizsgálta az olasz állami és népi élet szerkezetét. Az ifjúság testi nevelését az ifjúsági szervezeteken belül tanulmányozta. Tanulmányúton volt Észak-Olaszországban. Április hóban a Gruppo Universitario Fascista meghívására — a Magyar Nemzeti Diákszövetség képviselőjeként — jelen volt a Bolognában rendezett Littoriali della Cultura e dell'Arte ünnepélyes megnyitásán és versenyein.

Dr. Bognár Kálmán (1908, Budapest, ref.) okl. középiskolai tanár, bölesészdoktor, a M. Kir. Honvéd Légierők szakmeteorológusa Budapestről. Ösztöndíját 1940 január 1-től vette igénybe és június végéig tartózkodott Olaszországban. Tanulmányainak közvetlen célja meteorológiai továbbképzés volt, valamint az olaszországi repülő meteorológiai szervezetnek a megismerése. Beiratkozott a római egyetem matematika-fizikai fakultására, ahol szakbeosztásának megfelelően a fizikai tárgyú előadások látogatása mellett (prof. Amaldi, Trabbacchi, Armellini, Lo Surdo) a „Scuola di Ingegneria Aeronautica“-n Eredia professzor aerológiai előadásait hallgatta. Meteorológiai tanulmányaiban Eredia professzor közvetlen támogatását élvezte: társaságában tekintette meg a „Sezze“-i vitorlázó repülőiskolát és kísérleti telepet, valamint a „Vigna di Valle“-i aerológiai obszervatóriumot. A tanulmányi idő második felében kapta meg az engedélyt az olasz Légügyi Minisztériumtól az olaszországi repülő időbiztonsági szolgálatnak a tanulmányozására és megismerésére. Ennek kapcsán április hó 1-től két hetet töltött a Légügyi Minisztériumban, ahol az „Ufficio Centrale delle telecomunicazioni e dell'assistenza del volo“ szervezetét tanulmányozta, valamint megismerte azokat a munkamódszereket, melyeket az olaszországi szinoptikus meteorológia használ. Április második felében a Lido di Roma vízi-repülőtéren az időjárás szolgálatnak a légi forgalomban való szerepét tanulmányozta. Behatóan foglalkozott a vonalprognózisokkal, valamint tanulmányozta a repülés szempontjából fontos légköri adatoknak a statisztikai feldolgozását. Május hóban Róma közforgalmi repülőterén légkörkutató repüléseken vett részt. A tanulmányi idő utolsó szakaszában a legnagyobb körzetek (circoscrizioni) központi szolgálatát és napi munkáját tanulmányozta. Így a siracusai, velenzei és milánói repülőtereken sok értékes gyakorlati irányú ismeretet és tapasztalatot szerzett.

Dr. Ibrányi István (1904, Budapest, róm. kat.) a m. kir. földmívelésügyi minisztériumba szolgálattételre átengedett budapesti kir. törvényszéki bíró magánjogi tanulmányokat folytatott. A római kir. egyetemen magánjogi, római jogi, jogbölcséleti és jogtörténeti előadásokat hallgatott és a m. kir. igazságügyminisztérium megbízásából az új olasz magánjogi törvénykönyv személyjogi részét tanulmányozta. Behatóan foglalkozott a gazdasági élet fejlődésének történetével a nyugatrómai birodalom bukásától kezdődően s vizsgálta a gazdasági élet fejlődésének az államszervezetre, a közjogra és a magánjogra gyakorolt hatásait. Részletesen tanulmányozta az új olasz magánjogi törvénykönyv személyjogi részét s ennek keretében magyar nyelvre lefordította a személyi jogról szóló I. könyvet a bizottsági és miniszteri indokolásokkal, minden egyes § után összehasonlító jogtudományi célból ismertetve az 1865. évi olasz, az Albertin, a Pármai, az Estei és a Két Szicíliai kódexek, a Napoleon-kódex, az Osztrák kódex és a Justinianus-kódex vonatkozó rendelkezéseit. Az 550 gépírt oldal terjedelmű munkát bemutatta gr. Dino Grandi olasz kir. igazságügyminiszternek, aki teljes elismerését fejezte ki s a munkához Mariano d'Amelio az olasz legfelsőbb bíróság és a magánjog reformjára alakított kir. bizottság állandó elnöke írt előszót. A munka sajtó alatt áll. — Élénk összeköttetést tartott az olasz magánjogi kodifikációs bizottság tagjaival, a római egyetem tanáraival s az olasz jogi szaklapokkal. Foglalkozott az olasz földmívelési közigazgatás szervezetével, amelyhez a szükséges anyagot az olasz földmívelésügyi minisztérium elnöki osztálya a legnagyobb előzékenységgel bocsátotta rendelkezésére. Megjelent munkái: *Il problema ebraico in Ungheria*, a *Lo Stato* (Róma) folyóirat 1940 áprilisi számában; „*Il problema agrario in Ungheria*“, a *Terra e Lavoro* (Róma) folyóirat 1940 májusi számában; „*La recente legislazione agraria in Ungheria*“, a *Rivista di Diritto Agrario* (Firenze) folyóirat 1940 április—júniusi számában; „*Az új olasz magánjogi törvénykönyv*“, a *Magyar Jogi Szemle* 1940 májusi számában; „*Il problema agrario in Ungheria*“, a *Lo Stato* folyóirat 1940 júniusi számában; „*Az olasz magánjogi törvénykönyv, I. könyv. A személyi jog*“, (fordítás magyar nyelvre) jelenleg sajtó alatt; „*A gazdasági élet fejlődésének hatása a magánjog és a közjog viszonyára*“, sajtó alatt. Rómából 1940. év december havának végén tért vissza s a budapesti Olasz Kultúrintézet felkérésére 1941 január 25-én a Kultúrintézet magyarnyelvű előadásainak keretében előadást tartott „*A személyi jog az olasz magánjogi törvénykönyvben*“ címmel; az előadás szövege sajtó alatt áll.

Dr. Jékely Zoltán (1913, Nagyenyed, ref.) múzeumi gyakornok, olaszországi ösztöndíját a mai olasz élet, az élő olasz irodalom megismerésére igyekezett felhasználni. Irodalomtörténeti kutatásokat is folytatott és összegyűjtött egy antológiára való lírai anyagot az olasz irodalomból. Bejárta Szicíliát is, ahol kultúrtörténeti tanulmányokat végzett.

Lévai István (1910, Kaposvár, róm. kat.) gimnáziumi rendes tanár olasz ösztöndíjjal a római tudományegyetem bölesészeti karán főleg Sapegno: Letteratura italiana és Gentile: Filosofia teoretica című előadásait látogatta. Február havában római középiskolák látogatásával foglalkozott, ahol különösen a modern idegen nyelvek tanítását figyelte meg. Főcélja, a nyelvi tanulmányok mellett, az olasz nemzetnevelés tanulmányozása volt. Behatóan tanulmányozta a GIL (Gioventu Italiana del Littorio) szervezeteit. Bejárt a központba, ahol a vezetőkkel való személyes eszmecsere alapján igyekezett megismerni a világ egyik leghatalmasabb ifjúsági szervezetét. Meglátogatta a GIL római intézményeit és ezenkívül tanulmányútja során a sábiaudiai tengerészeti és a velencei hajózási GIL iskolákat is megtekintette. E mellett az olasz nemzetnevelési irodalommal is foglalkozott.

Pausz Ilona (1908, Kassa, róm. kat.) festőművésznő, tanulmányait az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte. Beiratkozott az olasz Képzőművészeti Főiskolára Ferazzi professzor dekorációs osztályára. Behatóan foglalkozott az umbriai és toscanai trecentistákkal. Tanulmányozás céljából bejárta Firenze, Assisi, Arezzo és Róma környékét is. Figurális kompozíciókat készített Fra Angelico hatására (Angyali üdvözet) és több portré: szicíliai fiú, sardiniai leány arképet. Hazautazása közben Perugiát és Velencét látogatta meg.

vitéz Uszkay Árpád (1912, Óvári, Szatmár m., ref.) okl. középiskolai tanár decembertől februárig folytatott Rómában olasz irodalomtörténeti tanulmányokat. Főleg Pirandello műveivel és a vonatkozó irodalommal foglalkozott az egyetemi könyvtárban. Állást nyerve a Székesfővárosnál, február végére haza kellett térnie, nyáron viszont katonai szolgálata miatt nem tudta ösztöndíja hátramaradt összegét igénybevenni.

Dr. Tóth Ervin (1910, Királyháza, ref.) bölesészdoktor, gimnáziumi tanár, műtörténész, grafika-történeti tanulmányokat végzett olasz csereösztöndíjjal. Cikkei jelentek meg különféle folyóiratokban és napilapokban; olasz és magyar vonatkozású dolgozatait közölte a Gutenberg Jahrbuch (Mainz), Le Courier Graphique (Paris) és a Papyrus (Paris). Több tanulmányt írt az olasz művészeti nevelésről, majd általában az olasz nevelési mozgalmakról. Magyar szaklapokban ismertette a Carta della Scuola-t s a Carta del Lavoro-t, tanulmányt írt a kassai rádiónak az olasz nőnevelésről és ismertette a Centro di Preparazione Politica működését.

Aldobrandini-ösztöndíjas:

Matzon Frigyes (1909, Irsa, róm. kat.) szobrászművész mint Hunyadi-Aldobrandini egyházművészeti ösztöndíjas — az ösztöndíj szellemének megfelelően — elsősorban egyházművészettel kapcsolatos szobrászati és szobrász-építészeti problémákat tanulmányozott. Vallásos tárgyú szobrokon (Pietà, Áhitat) és emlékműterveken (Szentek

kútja, Kálvária) kívül templomhomlokzatot és több oltártervet készített. Vizsgálódás tárgyává tette a templom külső és belső gazdagabb szobrászati kiképzésének tér és tömegösszefüggéseit régi és mai olaszországi templomokban. Elkészítette Canali kardinális plakettjét, Barberini hereg mellszobrát, báró Apor Gábor szobormását, valamint több kisebb plakettet és vázlatot. Ismételten ellátogatott művészileg jelentős olasz városokba tanulmányainak kibővítése céljából.

VIII. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDIJASOK.

Felügyeletükkel megbízott a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ;
Centre d'Études Hongroises en France, 18, Rue Pierre Curie, Paris. 5^e

A nemzetközi helyzetre való tekintettel magyar állami ösztöndíjas itt nem dolgozott. A francia köztársasági ösztöndíjasok közül is csak néhány utazott ki. Ezek közül többnek ösztöndíja a következő tanévre is meghosszabbítást nyert, így tovább kint maradván, postai nehézségek miatt jelentésüket nem tudták beküldeni.

Magyar állami ösztöndíjkiegészítésben részesült francia állami ösztöndíjas:

Debossy László (1910, Vágfarkasd, Nyitra m., róm. kat.) kassai állami gimnáziumi tanár francia irodalomtörténeti tanulmányokra kapott francia állami ösztöndíjat és ezenkívül 800 pengő összegű magyar állami ösztöndíjkiegészítő segélyt. Francia ösztöndíja a következő tanévre is meghosszabbított.

A francia állam ösztöndíjasai:

Egyed András (1913, Budapest, róm. kat.) kegyesrendi tanárjelölt Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), francia köztársasági ösztöndíjat kapott és 1939 júliusától 1940 februárjáig tartózkodott Párizsban. „La légende de S. Gilles“ című doktori értekezésének elkészítésével foglalkozva, rendszeresen dolgozott a Bibliothèque Nationale-ban és az Institut Catholique könyvtárában. Alkalma nyílt a Bibliothèque S. Geneviève könyvtárát is használnia. Munkájában, amely szorosán véve elsősorban a Geste du Pseudo S. Gilles problémájának megoldására irányult, nagy segítségére volt Cohen professzor útmutatása. A Sorbonne-on egyébként francia irodalomtörténeti előadásokat rendszeresen hallgatott. Igyekezett megismerkedni ezenkívül a francia gimnáziumok latin és modernnyelvi tanítási módszerével. Mint a Séminaire des Carmes lakója, két előadást tartott az intézetben Magyarországról.

Dr. Fél Edit (1910, Kiskőrös, ref.) néprajzi múzeumi tisztviselő (Györffy professzor), féléves francia köztársasági ösztöndíjat kapott, amelyből csak egy hónapot tudott felhasználni. Ezen idő alatt a párizsi Musée de l'homme belső szervezetét tanulmányozta; igyekezett megismerni a múzeumi tudományos és adminisztratív munkát. Foglalkozott a tárgyaknak a múzeum által történő birtokbavételével, a néprajzi szakkönyvtár sajátos katalógusával, a fényképtár elrendezésével, katalógusával és fölhasználásával. Dolgozott a Musée National des Arts et Traditions Populaires gyűjteményében is. Itt Franciaország népi kultúráját és ezen kultúra feldolgozási, publikálási módjait igyekezett megismerni.

Kirchner Gyula (1914, Salgótarján, ág. ev.) a II. félévre nyert ösztöndíjat francia filológiai tanulmányokra, melyet a francia állam a következő tanévre is meghosszabbított.

Róna Szilárd (1916, Kassa, róm. kat.) az egész tanévre kapott ösztöndíjat francia filológiai tanulmányokra, de csak a második félévben tudott kiutazni. A következő tanévben is kint maradt, mivel a francia állam ösztöndíját meghosszabbította.

Szabó Zoltán (1912, Budapest, róm. kat.) író, francia köztársasági ösztöndíjat kapott szociográfiai kutatások végzésére. Eredeti terve szerint a francia társadalomrajzi irodalom megismerésével akarta tölteni az első hónapokat, majd valamelyik francia vidék vagy falu társadalomrajzát akarta kidolgozni. A közbejött események miatt munkaprogramjának csak első részét valósíthatta meg, tulajdonképeni céljára, egy francia vidék vagy falu társadalomrajzi feldolgozására a köztársaság összeomlása miatt nem került sor. Alig féléves franciaországi tartózkodása után júniusban csatlakozott a menekültekhez, és Toursba, majd Bordeauxba követve a kormányt, mindvégig szemtanúja volt a francia katasztrófának. Az ekkori eseményekről szóló útinaplóját „Összeomlás“ címen adta ki (Nyugat, 1940.).

Br. Villani Frigyes (1918, Szmirna, Törökország, róm. kat.) joghallgató francia köztársasági ösztöndíjjal hat hónapot töltött Párizsban. Az École libre des Sciences Politique-ban Renouvin, Vaucher, Pinon, Rivaud, Siegfried és Blondel előadásait hallgatta, valamint Caudel és Cerée conférence-ait. Az intézet könyvtárában „A tenger-szorosok nemzetközi jogi helyzete“ című nemzetközi jogi és diplomácia történeti tárgyú doktori értekezésének elkészítésén dolgozott.

A francia állam ösztöndíjasai is a *Magyar Tanulmányi Központ* felügyelete alatt állottak és ennek támogatását élvezte a francia közoktatásügyi minisztérium részéről kisebb összegekkel segélyezett nyolc Franciaországban dolgozó magyar diák is (közülük *Gergely János* és *dr. Vázsonyi Endre* részesültek nagyobb, 2700, illetve 3500 frankot kitevő összegekben). Ezenkívül két egyházi ösztöndíjas is szerepelt ebben a tanévben a Magyar Tanulmányi Központ nyilvántartásában: *Lipthay György* és *Szilléry László* a váci egyházmegye kiküldöttei.

IX. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A nemzetközi helyzetre való tekintettel ezidén csakis a londoni British Council ösztöndíjasai utazhattak ki. Mivel azonban a British Council ezidén a korábbi egy hely helyett hármat adott ki, mégis sikerült három ösztöndíjasnak Angliában folytatni tanulmányokat. A hazautazás nehézségei miatt az ösztöndíjasok továbbra is kint maradtak és ösztöndíjuk meghosszabbított. A postai nehézségek miatt szabályos jelentést nem küldhettek be, úgy hogy munkásságuk tárgyát csak röviden vázolhatjuk.

A londoni British Council ösztöndíjasai:

Brodzky Pál (1917, Budapest, róm. kat.) szakvizsgás tanárjelölt Budapestről (Yolland professzor), a British Council ösztöndíjával az egész évet Angliában töltötte. Irodalomtörténeti tanulmányait Oxfordban folytatta és vizsgáit kitüntetéssel tette le. A következő tanévet is kint tölti.

Dr. Popják György (1914, Kiskúndorozsma, róm. kat.) sub auspiciis Gubernatoris orvosdoktor, egyetemi gyakornok, pathológiai tanulmányokra kapott ösztöndíjat. A következő tanévet is kint tölti.

Winkler Lajos (1910, Budapest, róm. kat.) okl. középiskolai tanár fizikai kutatásokra kapott ösztöndíjat, amellyel Manchesterben igyekezett a kozmikus sugárzás kutatásának angol módszereit elsajátítani s e téren jó eredménnyel haladt előre. A következő tanévet is kint tölti.

X. SVÁJCI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Allami ösztöndíjasok:

Dr. Dezső Loránt (1914, Budapest, ref.) csillagász, magyar állami ösztöndíjas, a zürichi Eidgenössische Sternwartén és annak arosai mellékállomásán folytatott tanulmányokat. Az arosai koronográfal készült fotografikus felvételek alapján a protuberanciákban végbenő mozgásokat vizsgálta. Eredményei: „Beispiele von Bewegungen in Protuberanzen auf Grund von Aufnahmen mit dem Koronographen“ címmel a Publikationen der Eidgenössischen Sternwarte in Zürich VII. kötetének 2. füzetében jelent meg. A zürichi műegyetem asztrofizikai kollokviuma kapcsán előadást tartott a protuberanciák mozgásáról. (Kibővített előadása magyarul a „Csillagászati Lapok“-ban fog megjelenni.) A spektrohélioszkóppal kromoszférikus erupciókat észlelt. Tanulmányozta továbbá a Nap fizikai vizsgálatával kapcsolatos műszereket és a megfigyelések technikáját azzal a céllal, hogy majd a svábhegyi csillagvizsgálóban is Nap-észleléseket kezdhessen. Meglátogatta a milánói és müncheni csillagvizsgálót.

Dr. Rónay Nándor (1914, Budapest, róm. kat.) ügyvéd, magánjogász (Szladits professzor), magyar állami ösztöndíjjal a kontinentális germán eredetű jogrendszerek törvényes öröklési rendjének tanulmányozására egy évet töltött Svájcban. Elsősorban a svájci jogállapot feldolgozásához fogott és ebből a célból áttanulmányozta a svájci polgári törvénykönyv jelenleg érvényben lévő anyagát, szem előtt tartva egyúttal a történeti előzményeket. Ugyanilyen szempont szerint dolgozta fel később a francia jog vonatkozó részét. Tanulmányozta ezeken kívül a német paraszti öröklés redjét és a Népszövetség könyvtárában kiegészítette az előző ösztöndíjas tanulmányai során gyűjtött idevágó skandináv anyagát is. Az olasz jognak az öröklési jog szempontjából a code civil-től eltérő szabályait egy római tanulmányút során gyűjtötte össze. Anyaggyűjtésének feldolgozása folyamatban van. Az év folyamán megjelent cikkei: A svájci magánjog egységesítése (Magyar Jogi Szemle), Az Európai Egyesült Államok gondolata és a svájci szövetségi állam (Külügyi Szemle), A svájci szövetségi állam és szervei (Közigazgatástudomány), Rechtsstand des ausser-ehelichen Kindes in Ungarn (Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht).

A baseli Roche-alapítvány ösztöndíjasa:

Dr. Szentgothai (Schimert) János (1912, Pestújhely, ref.) budapesti anatómiai intézeti fizetési tanársegéd a „Roche“-alapítvány ösztöndíjával 1939 november 1-től 1940 április 30-ig dolgozott a baseli anatómiai intézetben E. Ludwig professzor vezetése mellett. Elsajátította az E. Ludwig-féle agyrostozási eljárást. Önálló tudományos kutatásokat végzett a központi idegrendszer idegrostjai vastagságának jelentőségéről, mely vizsgálatok eredményeit a Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgeschichte anatómiai szaklap 111. kötetében tette közzé. A „Roche“-alapítvány tanácsa megbízásából vizsgálat tárgyává tette az E.-avitaminosis kapcsán fellépő idegrendszeri elváltozásokat.

XI. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Átányi István (1906, Máramarossziget, ref.) okl. mérnök, okl. középiskolai tanár Budapestről (Zsirai professzor), svédországi esere-ösztöndíjasként lapp nyelvészettel foglalkozott Uppsalában. Beiratkozott az egyetemre, ahol két féléven keresztül hallgatta Collinder professzor lapp nyelvészeti előadásait. Igyekezett kihasználni az egyetemi könyvtár gazdag finn-ugor nyelvészeti anyagát és felhasználta minden lehetőséget, hogy valamelyik lapp nyelvjárást a helyszínen tanulmányozhassa. Erre a célra a rautasvuomai nyelvjárást választotta ki és két alkalommal töltött hosszabb időt Rensjöben, hogy aktív nyelv-

készségét fejlessze és tudományosan használható feljegyzéseket készítsen. Munkája során sikerült összeállítania a lapp melléknevekről szóló doktori értekezésének anyagát.

XII. FINNORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Csepregi Béla (1914, Orosháza, ev.) evangélikus segédlelkész (Wiczián professzor), finn állami csereösztöndíjat kapott a tanév első felére. Alig dolgozhatott azonban Helsinkiben egy hónapot az egyetem bezárása és a város kiürítése miatt. Vidékre kellett utaznia, majd később elhagyta az ország területét és november legvégén már Magyarországon volt.

XIII. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Kajos János (1916, Nagyszombat, ág. ev.) evangélikus segédlelkész Sopronból (Jánossy professzor), észt állami csereösztöndíjasként egy évet töltött Észtországban vallástömeglélektani tanulmányok céljából. Egyetemi előadások hallgatása, könyvtári és múzeumi kutatások mellett ideje legnagyobb részét jelentősebb vidéki gyülekezetek helyszíni tanulmányozásával töltötte. Hosszabb-rövidebb ideig dolgozott a következő gyülekezetekben: Tartu Pauluse I. kog., Tartu Peetri I. kog., Tartu Maarja kog., Tallina Jaami kog., Pärnu Elisabeth I. kog., Vigala, Helme, Kanepi, Tori, Koeru, Lüganuse, Käina, Narva soome-rootsi kog., Kalivere-Vanaküla soome diaspora, Tallina Peeteli, Tallina Püna Vaimu, Viljandri, Hargla, Pärnu Elisabeth II., Voru, Kaarma, Kuressaare, Petseri, Reigi, Pühalepa, Emmaste és Haapsalu. A kutatási területül szolgáló gyülekezetek megválogatásánál figyelembe vette, hogy a város és vidék egyaránt képviselve legyenek és hogy különböző néprajzi és földrajzi egységek egyedeinek az egyházhoz és a hithez való viszonyáról egyformán tájékozódhassék. Az egyes gyülekezetekben kiterjeszkedett a templomi és az egyéb igehírdetői szolgálat méreteinek, lehetőségének és hatásának megfigyelésére. Maga is tevékenyen bekapcsolódott az ottani egyházi és társadalmi életbe; több előadást, prédikációt, bibliaórát tartott.

XIV. GÖRÖGORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Ezeket az ösztöndíjakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Hariseion-alap kamataiból, az Orsz. Ösztöndíjtanács jelölése alapján folyósítja Görögország területével kapcsolatos tanulmányokat végző kutatók, görög nyelv- és irodalomszakos tanárok, valamint görögkeleti egyháziak részére.

Ebben a tanévben a nemzetközi helyzet miatt az ösztöndíjasok túlnyomó része már nem tudott kiutazni. Mindössze két ösztöndíjas volt kint. Ezek:

Berki Feriz (1917, Cattaro, gör. kel.) gör. kel. theologiai hallgató a Hariseion-alapból nyert 3000 pengős ösztöndíjjal az athéni egyetem theologiai karán eddig folytatott tanulmányait befejezte és oklevelet szerzett. Doktori értekezését tekintettel az időközben kitört görög-olasz háborúra, nem fejezhette be.

Dr. Gáldi László (1910, Miskolc, róm. kat.) egyetemi magántanár, a báró Eötvös József-kollégium tanára 1000 pengő összegű Hariseion-ösztöndíjjal irodalomtörténeti és nyelvészeti tanulmányokat végzett Görögországban. Szalonikiben és Athénben tartózkodott hosszabb ideig. Többirányú kutatást folytatott. Kiegészítést gyűjtött az Athénben található forrásmunkák alapján a román nyelv XVIII. századi görög elemeiről szóló munkájához. Foglalkozott az újjörög-albánarumén nyelvi együttéléssel és terveket készített az arumén nyelvjárás görög elemeinek újabb rendszeres feldolgozására. Tanulmányokat folytatott a balkáni folklóre és összehasonlító irodalom terén, különös figyelemmel az úgynevezett Miorita-ballada-motívum különböző előfordulásaira és változataira. Végül foglalkozott az újjörög verselés kialakulásával és különösen az abban megnyilvánuló olasz hatásokkal. Erre vonatkozó munkásságának eredménye „Az újjörög vers-történet mai állása és az újjörög-olasz kapcsolatok“ című cikke az Egyetemes Philologiai Közölnyben.

XV. AMERIKAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Számuk a körülmények miatt erősen mecsappant. Elmaradtak a Rockefeller Foundation ösztöndíjai, a Smith Jeremiás-alap is csak egy olyan ösztöndíjasnak juttathatott támogatást, aki már előzőleg kint volt saját költségén. A csereösztöndíjasok közül is csak Vecseklőy József érkezett ki a tanév folyamán, a többi már korábban kint volt. Az ösztöndíjasok hazatérése elé is akadályok gördültek, úgy hogy valamennyien kint maradtak a tanév vége után is. A postai nehézségek miatt többen nem küldtek szabályos jelentést, úgy hogy ezek munkájáról csak általánosságban emlékezhetünk meg.

Alapítványi ösztöndíjas:

Mervay Gábor (1911, Tiszafarkasfalva, róm. kat.) okl. gépészmérnök Budapestről, Smith Jeremiás-ösztöndíjjal végzett tanulmányokat az Északamerikai Egyesült Államokban. Tanulmányai az olajkút-fúró- és kiszolgáló-gépekre, ezeknek szerkesztésére, gyakorlati üzembehelyezésére és használatára terjednek ki. A Cardwell Manufacturing Co. mérnökeként másfél év alatt Kansas, Oklahoma, Texas, Illinois, Nebraska, Colorado és Wioming államok minden jelentős

olajmezejét bejárta, a gyárban pedig az olajkútfúró-gépek szerkesztésében és kipróbálásában vett részt.

A newyorki Institute of International Education közvetítésével kiküldött főiskolai csereösztöndíjasok:

Adámy Ágnes (1918, Budapest, róm. kat.) bölcsészethallgató az előző évben volt csereösztöndíjas és mint ilyennek sikerült elnyernie az idei tanévre a New Jersey College for Women (New Brunswick, Rutgers University) ösztöndíját angol nyelvi és irodalmi tanulmányainak folytatására.

Eszenyi Zsuzsanna (1918, Budapest, róm. kat.) debreceni gazdasági akadémiai hallgató a második évre kapott csereösztöndíjat a Vassar College keretében végzendő botanikai tanulmányokra.

Süteő Nagy (Kliebert) Gyula (1910, Cegléd, ref.) budapesti kórtani intézeti díjas gyakornok még a tanévet megelőzően, 1939 márciusában utazott ki Amerikába. A Yale University kutatóintézeteiben folytatott tanulmányokat. Ösztöndíja a következő tanévre meghosszabbított.

Tóbiás Kornél (1918, Budapest, róm. kat.) műegyetemi hallgató Budapestről (Szabó Gusztáv professzor), amerikai csereösztöndíjjal fizikai tanulmányokat folytatott a berkeleyi egyetemen. Az atómag fizikájában elért újabb eredményekkel foglalkozott a Prof. E. O. Lawrence igazgatása alatt álló Crocker Radiation Laboratoryban. Eddigi munkájának nagy része a cyclotron szerkezetének megismerésére szorítkozott, majd érdeklődése a neutronok felé fordult és itt két kérdés foglalkoztatja: nagy energiával sugárzó neutronnyaláb energiacioszlásának mérése, továbbá szeretné kimutatni, hogy a neutronok radioaktív úton egy protonból és egy elektronból álló párba bomlanak. Az egyetemen megszerezte a M. A. in Physics diplomát. A következő évet, mint research assistant, ösztöndíjjal továbbra is Lawrence professzor mellett fogja eltölteni.

Dr. Vecseklőy József (1903, Budapest, róm. kat.) amerikai csereösztöndíjjal 1940 áprilisában érkezett meg New Yorkba. Félévig a newyorki egyetemen folytatott közigazgatási jogi tanulmányokat, főleg a városi igazgatásra vonatkozólag. A második félévet a cambridgei egyetemen folytatta. Előadást tartott a newyorki rádióban.

XVI. KÉZI ÖSZTÖNDÍJAS.

Dr. Endrédy Endre (1904, Temesvár, ref.) m. kir. fővegyész Budapestről (Lóczy professzor), 500 pengő geológiai utazási ösztöndíjjal résztvett a Nemzetközi Talajtani Társaság IV. Bizottságának 1939 július 2—7-e között Malmöben és Stockholmban tartott konferenciáján. A konferencia Malmöben kezdődött, ahol svéd talajszakemberek kirándulásokkal kapcsolatosan — így az arlövi cukorgyárban és

a svalöfi növénynemesítő telepen — a helyszínen tartottak előadásokat. A konferencia érdeklő tárgyalásai Stockholmban kezdődtek, és itt került sor előadására is, amelyben a növénynek a talajból történő tápanyagkihasználásával foglalkozott. A konferencia az ultunai mezőgazdasági főiskola megtekintésével zárult, ahol módjában állt Lundegardh és Torstensson intézeteit megtekinteni és az ott éppen folyamatban lévő vizsgálatokba betekinteni.

BELFÖLDI TUDOMÁNYOS KUTATÓ ÖSZTÖNDÍJASOK.

A debreceni tudományegyetem hittudományi karáról:

Dr. Harsányi András (1914, Budapest, ref.) tanulmányi segélyes gyakornok a Széchényi-könyvtárban (Révész professzor), 400 pengő ösztöndíjjal folytatta az előző évben Angliában és Németországban megkezdett kutatását Johannes Dureus skót lelkipásztor magyar, illetve erdélyi kapcsolatainak felderítésére nézve. Sajtó alá rendezte Károlyi Gáspár „Két könyv“ című munkáját és számos kisebb protestáns egyháztörténeti és könyvtárügyi cikket írt különféle magyar folyóiratban.

A pécsi tudományegyetem soproni hittudományi karáról:

Révész István (1915, Bezi, Győr m., ág. ev.) segédlelkész, a budapesti tudományegyetem érem- és régiségtani intézetében, Alföldi professzor vezetése alatt a pannoniai őskeresztény s pogány vallástörténet és archeológia területén folytatott kutatást 800 pengő ösztöndíjjal, amelynek alapján „A pannoniai őskeresztény és pogány sírládavertek“ címen összefoglaló munkát dolgoz ki. Vizsgálta a provincia lakosságának IV—V. századi késő szinkretisztikus vallásosságát összetevő keresztény és pogány elemeket a feltámadáshit szempontjából. Megállapította az ennek a vallásosságnak alapját képező primitív sakramentumhithoz vezető utakat s a dionysosi misztériumokból vett gondolatoknak különleges szerepét e hit kialakulásában. Az evangélikus egyházművészet irányítására a berlini „Kunst Dienst“ egyházművészeti központtal együtt egy Budapesten létesítendő egyházművészeti propagandakiállítás tervén dolgozott, amelynek kész anyaga elvszerűen mutatja be az egyházi művészet kultikus feladatát az építészet, képző- és iparművészet területein. Az egyházi művészet elvi kérdéseiről több cikket írt magyar és német folyóiratokban.

A budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Mankovics László (1914, Bártfa, gör. kat.) közalapítványi kir. ügyigazgatósági joggyakornok Budapestről (Tomesányi professzor), alkotmányjogi tanulmányainak folytatására 800 pengő ösztöndíjat kapott. A rendeletek törvényszerűségének vizsgálata során foglalko-

zott elméletileg az egyes rendeletfajok anyagi és alaki törvényszerűségének feltételeivel és törvényellenességének a lehetőségével. Elméleti megállapításait gyakorlati példákkal is alátámasztotta.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Ács László (1908, Budapest, róm. kat.) kórbonctani intézeti tanársegéd (Balogh professzor), félösszegű ösztöndíjat kapott bakteriológiai tanulmányokra. A baktériumok vérfesték lebontása közben keletkező protoporphyrin képzésének kérdésével foglalkozott. Kísérletei közben felvetődött a fénykatalizátor festékek fényérzékenyítő hatásának problémája, amit mesterséges körülmények közt és állati szervezeten belül is vizsgálat tárgyává tett.

Dr. Berenesi György (1913, Budapest, ref.) egyetemi díjtalan gyakornok, ideiglenes orvosgyakornok a Magánalkalmazottak Biztosító Intézeténél (Belák professzor), 800 pengő ösztöndíjat kapott kórtani tanulmányok végzésére. Tudományos munkásságát a budapesti Egyetemes Általános Kórtani és Bakteriológiai Intézetben és az ezzel kapcsolatos Rheuma- és Fürdőkutató Intézetben fejtette ki. Közegészségtani tudásának fejlesztésére tisztiorvosi tanfolyamot végzett. Az év folyamán megjelent dolgozatai: *Das Verhalten der Plasma-eiweissfraktionen nach Thermalbädern* (Der Balneologe, 10. 433—436., 1939.), *Blutdruckschwankungen und Fibrinogen* (Ztschr. f. Exp. Med. 1—5. 495—499., 1939.), *Über den Zusammenhang zwischen Hochdruck und Fibrinogengehalt des Blutplasmas* (Klin. Wochenschr. 42. 1369—70., 1939.), *A hypertoniás betegek plasmafibrinogen tartalma* (Orvosi Hetilap, 41. 83., 1939.), *Rendellenes helyen fellépő elcsontosodás* (Biológia, 1940.), *Über die Wirkung des Thermalbades von 39 C° auf die mit Jod nachweisbaren Stoffe im nervösen Blut*. (Der Balneologe, 1. 17—19., 1940.) és *Das Verhalten der Plasmaeiweissfraktionen nach Thermalbädern* (Der Balneologe, 5. 143—146., 1940.).

Dr. Gerlőczy Ferenc (1911, Budapest, ref.) egyetemi gyakornok Budapestről (Hainiss professzor), 800 pengő ösztöndíjat kapott gyermekgyógyászati tanulmányokra. Az anaphylaxiás jelenségeknek májjal való összefüggését vizsgálta sorozatos állatkísérletekben, majd kutatta, hogy mi a szerepe a C-vitaminnak az anaphylaxiás májműködésben. Ebben a tárgyban jelentek meg a következő dolgozatai: *Anaphylaxia és májfunkció* (Magyar Orvosi Archivum, 1940.), *Anaphylaxie und Leberfunktion* (Monatschrift f. Kinderheilkunde, 1940.), *A C-vitamin hatása az anaphylaxiás májműködésre* (Gyógyászat, 1939.). Kipróbálta a Caldea nevű antirachiticumot rachitisben, illetőleg spasmophiliában szenvedő csecsemőknél és tapasztalatait a „Rachitis gyógykezelése Caldeával“ című cikkében közölte (Budapesti Orvosi Ujság, 1940.). Egyéb befejezett és nyomtatás alatt levő munkái: *Érdekesebb nyaki daganat csecsemőben* (Budapesti Orvosi Ujság), *Somit alkalmazása a csecsemőkorban* (Orvosi Hetilap), *Adatok a testgyógyászati fejlődési rendellenességek örökléséhez*.

Dr. Korompai Imre (1906, Pozsony, róm. kat.) egyetemi tanársegéd Budapestről (Burger professzor) teljesösszegű ösztöndíjat kapott nőgyógyászati tanulmányokra. Tanulmányai főtárgya a mitogenetikus sugárzásra vonatkozott, kísérleteit azonban a szükséges készülék megszerkesztésének technikai nehézségei miatt csak a tanév végén kezdhetette meg és munkálatai e téren még folynak. Megjelent más tárgyú közleményei: A rövidhullámú kezelés és azzal elért eredményeink (Orvosképzés 1940. évi első füzet), Beszámoló a stockholmi radiumhemmetben látottakról és a női genitális carcinomák sugaras kezeléséneek újabb módszereiről (Magyar Röntgen Közlöny 1940. 5—6 füzet), A genitális carcinomák sugaras kezelése klinikánkon (u. o.), A gyermekágyi emlőgyulladás röntgenkezelése (Orvosi Hetilap 1940. évi 14. szám), A méhrákok esontáttételei (u. o. 41. sz.).

A szegedi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Schmidt Gusztáv (1914, Kolozsvár, ref.) egyetemi gyakornok Szegedről (Miskolczy professzor), 400 pengő ösztöndíjban részesült. A szegedi ideg- és elmeklinikán végzett munkássága során foglalkozott a lázkezelésnek a paralysis progressivás beteg liquorára gyakorolt hatásával és e tárgyban készített értekezése magyarul „A gyógykezelés hatása a paralysis progressivás beteg liquorára“ címen az Orvosi Hetilapban, németül „Die Wirkung der Fieberbehandlung auf den Liquor der Paralytiker“ címen a Zeitschrift für die gesammte Neurologie-ban jelent meg. Vizsgálta továbbá a napszúrás idegrendszeri következményeit és erről is írt dolgozatot az Orvosi Hetilapban. Foglalkozott a hypophysis megbetegedésekor észlelhető pigmentzavarokkal. A fenti tárgyakból több ízben tartott előadást orvosi kongresszusokon és szaküléseken.

A debreceni tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Boros János (1912, Békéscsaba, ág. ev.) okl. középiskolai tanár, egyetemi díjtalan gyakornok Debrecenből (Gyulay professzor), 400 pengő ösztöndíjban részesült. Az év folyamán befejezte egy régebbi problémája vizsgálatát és eredményét „Színezett alkálihalogenid kristályok elektromos vezetése egyoldalú nyomás alatt“ címen bocsátotta sajtó alá. Belefogott két másik kérdés megoldásába, amelyek közül az egyik a vékony alkálihaloid kristályrétegek tulajdonságaira, a másik a zselatinfoszforok elektromos vezetésére vonatkozik.

Dr. G. Czimmer Anna (1906, Arad, róm. kat.) iskolaorvos és egészségintanár, fizetéstelen tanársegéd Debrecenből (Jeney professzor), 400 pengő ösztöndíj segítségével a debreceni orvosi kamara területén 42 községben folytatott helyszíni tanulmányokat az ottani népies gyógyszerekre és a népies gyógyításra vonatkozólag. A nép körében tapasztalati alapon használatos szereket és eljárásokat akarta a fele-

déstől megmenteni és tudományos vizsgálat tárgyává tenni. Igyekezett megismerni a betegségek primitív népi szemléletét is.

Dr. Martin János (1910, Temesvár, róm. kat.) egyetemi tanársegéd Debrecenből (Went professzor), 800 pengő ösztöndíjat kapott élettani tanulmányok folytatására. Az év folyamán tanulmány tárgyává tette: 1. a fehérpatkány szerveinek histamin-tartalmát; 2. a sensibilizálás befolyását a tengerimalac és patkány histamin-, cholin- és acetilcholin-érzékenységre; 3. a histamin hatását a béka érrendszerére perfúziós kísérletekben; 4. a piperidinomethylbenzodioxan (933F) befolyását izolált emlősszívek adrenalin-reactiójára és végül 5. az acetilcholin és atropin hatását devervált effector-sejtekre. E felsorolt tárgykörökből készített dolgozatai mind megjelenés alatt állnak részben az Archiv f. experim. Pathologie und Pharmakologie-ban, részben a Magyar Orvosi Archivumban.

Dr. Sarkady László (1916, Debrecen, ref.) egyetemi díjtalan gyakornok Debrecenből (Fornet professzor), 400 pengő ösztöndíjban részesült, amelynek segítségével résztvett a római Forlanini intézet által a légzőbetegségek tárgyában rendezett háromhónapos nemzetközi tanfolyamon. Az intézet serologiai laboratóriumában Berta professzor mellett a caverna bacteriologiájával, a cavernatartalom antigen tulajdonságaival foglalkozott, Monaldi professzor vezetése mellett pedig megtanulta a caverna-drainage-műtétet. Rómában megkezdett munkásságát folytatta aztán Debrecenben és főleg a cavernatartalom antigen tulajdonságainak vizsgálatára terjeszkedett ki. Az olasz tuberculosis elleni küzdelem elveiről és eredményeiről az Orvosképzés 1940. 1. füzetében számolt be, a Monaldi-féle caverna-drainageről egy tanulmánya az Orvosi Hetilapban megjelenés alatt van.

Dr. Török Tibor (1914, Debrecen, ref.) okl. középiskolai tanár, egyetemi díjtalan gyakornok Debrecenből (Bodnár professzor), 800 pengő ösztöndíjban részesült, megváltozott körülményei folytán azonban ennek csak az első félévre eső részét vette igénybe spektroszkópiai vizsgálatok céljaira. Az általa kidolgozott hidrogénes lángfestési eljárást és azt az ugyancsak általa észlelt ténytet, hogy alkáli földfémek foszfátjai nem illékonyak s a lángban nem redukálódnak, használta fel a foszfátok spektrotitrimetriás meghatározására. Az eljárás részletes ismertetése megjelent „Die spektotitrimetrische Bestimmung der Erdalkalimetalle und der Phosphate“ címen (Zeitsch. f. analyt. Chemie, 119. 120., 1940.).

Dr. Votisky Zoltán (1913, Zilah, ref.) okl. középiskolai tanár, egyetemi díjtalan gyakornok Debrecenből (Bodnár professzor), 400 pengő ösztöndíjban részesült dohánykémiai vizsgálatok folytatására. Kutatásainak főcélja volt olyan eljárás kidolgozása, mellyel a dohányzással kapcsolatban a vérbe jutó nikotint pontosan meg lehessen határozni. A nikotinnak egyes színreakcióit akarja fotometriás meghatározásra felhasználni és az erre vonatkozó részletek kidolgozását még folytatja.

A pécsi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Dziobek László (1908, Debrecen, róm. kat.) egyetemi tanárságéd Pécsről (vitéz Berde professzor), 400 pengő ösztöndíjjal folytatta vizsgálatait a réznek a bőrbetegségek kórtanában való szerepére nézve. Első lépésként olyan rézkimutató eljárást keresett, amely kielégítő pontosságú és gyakorlati kivitele alkalmassá teszi nagyobb anyagon sorozatosan, rövid idő alatt való használatra. Vizsgálatainak következő célja az volt, hogy megállapítsa, melyek azok a bőrbajok, amelyekben a réz viselkedése a normálistól eltérő. Ezeknek a normálistól eltérő eseteknek részletes tanulmányozása, valamint a réz-anyagfoglalom vizsgálata további munkát igényel.

A budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Aczél Márton (1906, Budapest, róm. kat.) mezőgazdasági kísérletügyi gyakornok (Dudich professzor) 400 pengő ösztöndíjjal folytatta dipterológiai tanulmányait, amelynek eredményeként immár befejezés előtt áll a Dorylaidákkal foglalkozó monográfiája. Egy része német nyelven a Zoologischer Anzeigerben „Vorarbeiten zu einer Monographie der Dorylaiden“ címmel megjelenőben van. Megjelent dolgozatai: Neue Beiträge zur Systematik und Ökologie der palaearktischen Trypediden (Zool. Anzeiger, 130. 1940.), Beiträge, Nachträge und Berichtigungen zur Kenntnis der Muscidenfauna Ungarns (Fragm. Faun. Hung. 3. 1940.), Neue Beiträge zur Kenntnis der Verbreitung der Musidoriden. (Annales Musei Nat. Hung. 33. 1940.)

Dr. Babos Ernő (1911, Rákosszentmihály, róm. kat.) gimnáziumi óraadó helyettes tanár Budapestről (Pais és Zsirai professzorok) félösszegű ösztöndíjat kapott magyar nyelvtudományi tanulmányokra. Folytatta az urali határozókra irányuló kutatásait. Vizsgálatainak eredményét a Magyar Nyelvtudományi Társaság egyik ülésén „Az urali -k lativusi rag“ címen adta elő. Ugyanitt „Az emberfogalom kifejezése az urali nyelvekben“ című tanulmányát is előadta, amely később a Magyar Nyelvben meg is jelent. Egyéb megjelent írásai: „Gyűlöl“ (szómagyarázat a Magyar Nyelvben XXXV, 178) és Nem (szómagyarázat u. o. XXXV, 228—232.).

Dr. Csapodi Csaba (1910, Budapest, róm. kat.) főiskolai képesítésű gyakornok a Magyar Nemzeti Múzeumban (Domanovszky professzor), 400 pengős ösztöndíjat kapott társadalomtörténeti tanulmányokra. Részben a kiadott forrásanyag, másrészt az Országos Levéltárban és az esztergomi primási levéltárban végzett kutatásai alapján a szabadosok (libertini) társadalmi csoportjának 1514—1848 közti történetét igyekezett feltárni.

Dr. Deresényi Dezső (1910, Vác, róm. kat.) a Műemlékek Országos Bizottságához beosztott főiskolai képesítésű gyakornok (Gerevich professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott művészettörténeti tanulmányok folytatására. Az Árpád-kori magyar kőfaragás és szobrászat olasz kapcsolataira vonatkozó megállapításait a Reale Accademia

d'Ungheria di Roma ezévi évkönyvében „Contributi allo studio dei rapporti fra la plastica ungherese nell'eta romanica con quella dell'Italia Settentrionale“ címen foglalta össze és ugyanebből a tárgyból cikket írt a „Budapest Régiségei“ ezidei kötetébe is. Az Anjou-kori magyar-olasz művészeti kapcsolatokra mutat rá egy Nagy Lajos királyt ábrázoló freskóciklus Padovában, amelyet „Ricordi di Luigi il grande a Padova“ címen a Corvina 1940. 8. számában ismertetett. Nagy Lajos külföldre került múkinseivel foglalkozik a The Hungarian Quarterly VI. kötetében megjelent „The Treasures of Louis the Great“ című dolgozata. Az olasz műemlékvédelmet egész Európa számára példaadón új alapokra fektető törvényeket és intézményeket ismerteti a Magyar Szemlében megjelent „Műemlékvédelem Itáliában“ című cikke.

Dr. Egyed László (1914, Fogaras, ref.) egyetemi tanársegéd Budapestről (Kerékjártó professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott matematikai kutatásokra. Tanulmányokat folytatott a tiszta halmazelmélet, a halmazelméleti geometria és a gráfelmélet köréből. Egy társszerzővel írt, az irányított gráfokra vonatkozó dolgozata a Matematikai és Fizikai Lapokban fog megjelenni. Egy másik dolgozata ugyanabban a tárgyban, továbbá egy harmadik, amely az állítássorozatok általánosításával foglalkozik, közlésre készen áll. Ismertető cikkeket írt a Zentralblatt für Mathematik-ba és a Fortschritte der Mathematik-ba.

Fogarasi Miklós (1916, Rózsahegy, róm. kat.) okl. középiskolai tanár, egyetemi díjtalan gyakornok Budapestről (Zambra professzor), 800 pengő belföldi ösztöndíjban részesült irodalom- és kultúrtörténeti tanulmányok folytatására. Az év folyamán egy hosszabb tanulmányt írt a római Magyar Akadémia Évkönyve számára „Savonarola“ címen, amelyben Savonarola-kutatásainak eredményét foglalta össze. Befejezte „Savonarola és a Rinascimento“ című doktori értekezését is. Cikkeket írt a Magyar Középiskolá-ba „Az olasz iskolaügy a világháborútól a Carta della Scuola-ig“ címen. Foglalkozott a báró Cörver-fivérek (XVIII. sz.) olasz kapcsolataival, majd átvizsgálta a Hadilevéltár olasz, illetőleg olasz vonatkozású anyagát.

P. Gyurmán Márta (1915, Budapest, róm. kat.) okl. középiskolai tanár (Kornis professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott pszichológiai tanulmányokra. A hallásnak a térszemlélet kialakításában való szerepével foglalkozott. Kutatásait főleg az úgynevezett irány- és távolsághallásnak eddig figyelemre csak kevésbé méltatott problémájára szűkítette és a fizikai, fiziológiai és pszichofizikai szempontokat egyaránt szem előtt tartotta.

Dr. Jakó Zsigmond (1916, Biharfélegyháza, ref.) levéltári díjtalan gyakornok (Mályusz professzor), 800 pengő ösztöndíjat kapott népiségtörténeti tanulmányokra. Bihar megye közép- és újkori település- és népiségtörténetéhez gyűjtött anyagot, különösen Bihar középkori magyar lakosságának kipusztulására, a románok beszivárgására és vallási uniójára, a moesarak, rétek közé menekült magyarság élet-

módjára és települési rendszerére, a bihari hajdútelepekre vonatkozólag. Munkájának eredményét „Bihar megye a török pusztítás előtt“ című doktori értekezésben tette közzé.

Dr. Juhász Lajos (1912, Budapest, róm. kat.) egyetemi gyakornok Budapestről (Domanovszky professzor) felősszegű ösztöndíjat kapott történeti tanulmányokra. Befejezte a dunántúli nagybirtok XVII. és XVIII. századi történetére vonatkozó anyaggyűjtését és folytatta a Lónyay Menyhért életrajzának megírásához szükséges levéltári kutatásait. Az év folyamán jelent meg a Magyar Művelődéstörténet III. kötetében „A megnehezedett jobbágysors“ című tanulmánya és a Tanulmányok Budapest multjához VIII. kötetében „A közraktár-kérdés Pesten a XIX. század közepén“ című dolgozata.

Kálmán Béla (1913, Lakompak, Sopron m., róm. kat.) érsekújvári gimn. h. tanár (Pais és Zsirai professzorok), 400 pengő ösztöndíjat kapott népnyelvi tanulmányok folytatására. Az év folyamán rendezte és feldolgozta korábbi gyűjtését és kisebb helyszíni kiszállásai révén kiegészítette anyagát, amelyből sajtó alá csupán egy rövid szómagyarázó cikket tudott elkészíteni „Hódvas, vidravas“ címmel, (Magyar Nyelv XXXVI.). Összefoglalást írt a finnugor őshazára vonatkozó ismereteinkről „A finnugor őshaza kérdése“ címmel, amely az „Északi rokonaink“ c. folyóiratban jelenik meg. Az Érsekújvár és Vidéke hetilapban számos, a falukutatásra és a népi műveltségre vonatkozó cikke jelent meg.

Dr. Kulin György (1905, Nagyszalonta, ref.) főiskolai képesítésű gyakornok a Csillagvizsgáló Intézetben, 800 pengő ösztöndíjat kapott csillagászati tanulmányokra. Az év folyamán elkészült doktori értekezésével, amelynek címe „A Gauss és Väisälä-módszer kritikai összehasonlítása“. További munkaterve a Messier 3, Messier 15 és Messier 56 jelzésű gömbesillaghalmozok fotografiai észlelésére és e csillaghalmozokban, valamint környezetükön új változócsillagok felfedezésére irányult. Az első kettő feldolgozásához nem gyűlt össze elég felvétel, de a Messier 56-nak és környezetének átvizsgálása lehető volt. Sikerült egy új üstököszt felfedeznie és a berlini Copernicus Intézet felkérésére már észlelt pozíciók alapján a bolygópályák ellenőrzése céljából kisbolygóészleléseket folytatott. E megfigyelései során 14 új kisbolygót fedezett fel és ezek közül hatnak pályáját is kiszámította.

Dr. Láng Sándor (1913, Rákosszentmihály, róm. kat.) óraadó helyettes tanár Budapestről (Cholnoky professzor) 800 pengős ösztöndíjat kapott geomorfológiai tanulmányokra. Az év folyamán morfológiai megfigyeléseket végzett a Rozsnyói-medencében, tanulmányozta a Rozsnyó-környéki völgyek kialakulását, a Szilice-melletti jégbarlang jegét, a Bükk-hegységi karsztvizeket. A Tisza Szolnok és Szeged közti magas partjaira vonatkozó vizsgálatának eredménye a Földtani Közleményekben meg is jelent.

Dr. Majzon László (1904, Érsekújvár, róm. kat.) földtani intézeti adjunktus (Lóczy professzor), geológiai és mikropaleontológiai tanulmányokra 400 pengő ösztöndíjat kapott. Az év folyamán elkészítette

az „Oligocén és miocén foraminifera-faunák kiértékelése“ című dolgozatát; az ezzel kapcsolatos részletes vizsgálatait tovább is folytatja. Befejezte „Újabb adatok az egri oligocén-rétegek faunájához és a palaeogén-neogén határkérdés“ című munkáját. Foglalkozott a városligeti II. számú mélyfúrás rétegmintaanyagának mikropalaeontológiai alapon való vizsgálatával és a makrofaunájáról híres Helemba-Kovács-patak felsőoligocén újabban feltárt rétegeinek foraminiferáival.

Dr. Maksai Ferenc (1916, Budapest, ref.) egyetemi gyakornok Budapestről (Mályusz professzor), népiségtörténeti kutatásokra 400 pengő belföldi ösztöndíjat kapott. A doktori értekezéséhez szükséges anyag összegyűjtése után befejezte a feldolgozást is és a munkát „A középkori Szatmár megye“ címen „A település- és népiségtörténeti értekezések“ sorozatában adta ki. A megye újkori történetének kutatására, valamint a problémák szélesebb területen való megvizsgálására megtette az első lépéseket.

Dr. Mollay Károly (1913, Sopron, róm. kat.) salgótarjáni gimnáziumi segélydíjas tanár (Schwartz professzor), 800 pengő belföldi ösztöndíjjal folytatta a már az előző évben megkezdett munkáját, amelynek során egyrészt a német nyelvészet általános eredményeiről igyekezett tájékozódni, másrészt a Nyugat-Magyarországra vonatkozó irodalmat kísérte figyelemmel és a Sopronra vonatkozó levéltári anyagát törekedett kibővíteni. Az év folyamán megjelent cikkei: „Sopron vármegye középkori történelmének nyelvészeti és történeti kérdései“, „Bors Sámuel magyar nyelvpályázata 1825-ben“, „Gondolatok az egységes német köznyelvi ejtés körül lefolyt vitáról“ (Egyetemes Philológiai Közlöny), „Sopron és a magyar nyelv ügye“ (Soproni Szemle).

Dr. Mezsolics Amália (1910, Vasvár, róm. kat.) nemzeti múzeumi próbaszolgalatos gyakornok (Tompa professzor), 800 pengő ösztöndíjat kapott ősrégészeti tanulmányok folytatására. Befejezte „A kispostagi bronzkori temető“ című dolgozatát, amely az Archeologia Hungarica önálló köteteként fog megjelenni. Tanulmányozta a fiatalabb kőkor végén Magyarországon megjelenő zsinégdíszes kerámiát és munkájának eredményét „A magyarországi zsinégdíszes kerámia kérdéséhez“ címmel a Folia Archaeologica-ban teszi közzé. Foglalkozott a magyarországi bronzkor kronológiájával és erre vonatkozó megállapításait egy nagyrészt már befejezés előtt álló dolgozatban szándékozik ismertetni. 1940 április folyamán a Vas megyei Múzeumban nyert beosztást.

Pásztor Lajos (1913, Budapest, róm. kat.) főiskolai képesítésű gyakornok Budapesten (Szekfű professzor), 800 pengő ösztöndíjjal folytatta a magyar középkorvégi egyháztörténetre vonatkozó tanulmányait. Elsősorban a városi polgárság vallásos társulataival és a céhekkel, a magyar szempontból fontosabb hazai és külföldi kegyhelyekkel, a szegénygondozással, majd a későgótikus művészettel foglalkozott. Elkészítette doktori értekezését „A magyarság vallásos élete a reformáció előtt“ címen.

Petrich Géza (1913, Budapest, róm. kat.) okl. középiskolai tanár, az Országos Földrengési Observatorium gyakornoka (Simon igazgató), szeizmológiai tanulmányokat folytatott 800 pengős belföldi ösztöndíjjal. A földrengési hullámok budapesti menetgörbéjének meghatározásával foglalkozott. Munkájának eredményét az Országos Földrengési Observatorium kiadványaiban fogja közzétenni. Ösztöndíjas éve alatt jelent meg „Rapport microséismique de l'Observatoire Séismologique de Kecskemét 1938.“, valamint „Rapport microséismique de l'Observatoire Séismologique de Kecskemét et de Szeged 1939.“ című kiadványa. Nagyobb anyagot gyűjtött össze különböző mélységű fészkekből kipattant rengések helyi menetgörbéinek meghatározásához és ebben az irányban még folytatja tanulmányait.

Dr. Sik Károly (1907, Zombor, róm. kat.) m. kir. osztálygeológus (Lóczy professzor), 400 pengős ösztöndíjat kapott talajtani tanulmányokra. Befejezte a légszáraz talaj, klórkalcium hexahidrát fölött való állapotváltozására vonatkozó vizsgálatait és „A talaj higroszkóposságának meghatározása $\text{CaCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ felett“ címen közzétette eredményeit. Ugyancsak elvégezte a káliumhipermanganáttal való humuszmeghatározásra vonatkozó vizsgálatait, amelynek eredményéről beszámoló dolgozata sajtó alatt van.

Dr. Soós Árpád (1912, Budapest, ág. ev.) főiskolai gyakornok a Magyar Nemzeti Múzeumban, 400 pengő ösztöndíjat kapott állattani tanulmányokra. Több alkalommal tett gyűjtőutakat, hogy hazánkban eddig alig kutatott féregfaunáját minél több adattal gazdagítsa. Így Kassa és Rozsnyó környékén, Dunaalmáson, Tatán, a kőszegi hegy-ségben, Türjén gyűjtött. A gyűjtései során felgyűlt meglehetősen tete-tes anyag feldolgozása folyamatban van. Elavult magyar fauna-katalógusunkat is átdolgozza.

Dr. Szabó Árpád (1913, Budapest, ref.) foglalkoztatott diplomás, majd főiskolai képesítésű gyakornok a budapesti bölcészeti karon (Husztai professzor) teljes összegű belföldi ösztöndíjjal folytatta kutatásait. Munkatársa volt a Latin Filológia Kézikönyvének megírására alakított bizottságnak, és előkészítette a megjelenés előtt álló Kézikönyv Római Történet, Allamrégiségek és Vallás című fejezetit. Ösztöndíjas éve alatt megjelent dolgozatai: „Lustrum und Circus“ (Archiv für Religionswissenschaft), „Altmediterranes König-tum“ (Die Welt als Geschichte), „Der Wagen des Amphiaros“ (Paideuma), „Der halbe Mensch und der biblische Sündenfall“ (Paideuma), „Az olympiai Hórák“ (EPhK). Előadásokat tartott a Budapesti Philológiai Társaság közgyűlésén „Görög történetírás és novellisztika“ és a Szabadegyetemen „Frobenius-expedíció a Molukki szigeteken“ címen. Ösztöndíjas évének letelte után 1940 október 19-én ny. rk. tanári minőségben kinevezést nyert a debreceni Tisza István Tudományegyetem klasszika-filológiai tanszékére.

Szabó Dénes (1913, Makó, róm. kat.) középiskolai tanár Budapestről (Pais professzor) teljes összegű belföldi ösztöndíjat kapott magyar nyelvjáráskutatási tanulmányokra. Tanulmányozta a hazai

népnyelv és néphagyományok gyűjtésének és feldolgozásának történetét és módszereit. Népnyelvi és helynévgyűjtést végzett a Szigetközben. Folytatta a névtan terén megkezdett tanulmányait és elkészítette a „Dömösi prépostság adománylevele mint nyelvemlék“ című dolgozatát. Foglalkozott a felvidéki szláv családnév- és helynévfejtés irodalmával, hogy hozzákezdhessen egyik felvidéki megye névanyagának feldolgozásához.

A debreceni tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Balogh Kálmán (1915, Kolozsvár, ref.) líceumi óraadó tanár, egyetemi díjtalan gyakornok Debrecenből (Ferenczi professzor), 400 pengő belföldi ösztöndíj segítségével a Szilicei-plató nyugati részének triász képződményeit tanulmányozta. Főleg közettani alapon igyekezett taglalni a terület kövületekben szegény mészköveit és dolomitjait, szerencsés kövületgyűjtése eredményeképp azonban őslénytanilag is kimutatta a triász néhány emeletét. Tanulmányának eredményét doktori értekezésében közli.

Dr. Gerlótei Jenő (1908, Jánoshalma, róm. kat.) a debreceni egyetemi francia intézetbe beosztott középiskolai tanár (Hankiss professzor), 800 pengő ösztöndíjjal folytatta a már régebben megkezdett irodalomtudományi tanulmányait s ezévi vizsgálódásai során különösen figyelemmel volt az „élmény“, az „adaequat kifejezés“, a „participation“ kritikájára; általában azokra a jelenségekre, amelyek az író alkotó személyiségét a műben megmásított fénybe helyezik avagy elrejtik. Tanulmányozta a klasszicizmus irodalmát és ennek Valéry által adott értelmezését. Elméleti olvasmányait állandóan kiegészítette a francia irodalom és költészet, helyenként a világirodalom megfelelő jelenségeinek közvetlen szemléletével. Kutatásait irányító elvi megállapításai egy részét „Verhaeren esztétikai alapjai“ és „Verhaeren a hitvesi szerelemről“ című tanulmányaiban fejtette ki, amelyek a Pannónia és a Debreceni Szemle augusztusi számában jelentek meg. „Író a műve mögött“ címmel megkezdte egész kérdésfelvetését feltáró összefoglaló írása fogalmazását.

Dr. Hargitai Zoltán (1912, Mezősámson, Maros-Torda m., ref.) a sárospataki ref. tanítóképző helyettes tanára (Soó professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott növénytan tanulmányokra. Az év folyamán folytatta a Hegyalján megkezdett kutatásait; többször bejárta az elhagyott szőlőkultúrák vidékét, ahol a mai növényzet képét igyekezett megállapítani. A Sátor-hegységben végzett tanulmányainak eredménye Soó Rezső: A Sátor-hegység flórájáról című munkájában (Botanikai Közlemények, 1940. XXXVI. 3—4.) jelent meg, a Sárospatak közvetlen környékén végzett kutatásai pedig „A sárospataki előhegyek vegetációja“ (Tisia, 4. köt.) című dolgozatában láttak napvilágot. Feldolgozta a Mandulás-hegy növényvilágát is (Botanikai Közlemények XXXVII.). Két ízben a Latorca melletti ártéri erdőkben gyűjtött, egy alkalommal a Bükkben. Nagykörösrre vonatkozó többéves tanulmá-

nyait foglalta össze „Nagykőrös növényvilága. II. rész. A homoki növényészövetkezetek“ című dolgozata.

Dr. Némedi Lajos (1912, Hajdúszovát, ref.) gimnáziumi helyettes tanár Debrecenből (Huss professzor), 400 pengő belföldi kutatási ösztöndíjat kapott német filológiai tanulmányai folytatására. Kitűzött programjához képest főként a modern német irodalommal és szellemtörténeti összefüggéseivel, valamint a XVIII. századvégi magyar-német szellemi kapcsolatok kérdésével foglalkozott. A *Mi a magyar?* című kötet megjelenése azonban arra készítette, hogy egy régebbi problémáját, a „németiség magyar szemmel“ kérdést ismét elővegye és a témának a legújabb kutatások alapján két új fogalmazását adja. A németnyelvű az *Ungarische Jahrbücher*-ben, a magyarnyelvű az *Egyetemes Philológiai Közönyben* fog megjelenni. Ezek az újabb fogalmazások a magyar önismeret gyökérvizsgálásához vezették el és így széleskörű kutatást folytatott a magyarságnak önmagáról alkotott képére vonatkozólag az 1711—1848. időszakra, amelynek eredménye hamarosan szintén nyomtatásra készen lesz.

Dr. Sántori József (1911, Sátoraljaújhely, róm. kat.) egyetemi tanársegéd Debrecenből (Hankó professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott állattani tanulmányokra. Minthogy csekély megszakítással majdnem fél évig katonai szolgálatot teljesített és így az évnek gyűjtésre legalkalmasabb részét elvesztette, tudományos tevékenysége nagyrészt régebbi gyűjtésből származó anyagának feldolgozására szorítkozott. Így jelent meg két dolgozata „*Insekten-faunistische Notizen aus den Alpen und Dolomiten*“ (Konowia, 1940) és „*Insekten-faunistische Notizen aus der ungarischen Tiefebene*“ (Fragmenta Faunistica Hungarica, 1940) címmel. Mint a Madártani Intézet rendes megfigyelője jelen évben többet foglalkozott a madarakkal mint eddig, és főként a Hortobágy vonuló és fészkelő madárvilágát tanulmányozta. Ilyen megfigyeléseit tartalmazzák a „*Tavasza a pusztán*“ (A természet, 1940.) és „*Örvösgalamb-fiókat etető gerle*“ (A természet, 1940.) című cikkei. Több kisebb madártani közleménye jelent meg az *Aquila* 1939. évfolyamában.

A szegedi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Sólyi Antal (1913, Komárom, róm. kat.) okl. középiskolai tanár, díjtalan gyakornok Szegedről (Várkonyi professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott matematikai és neveléstudományi tanulmányokra. Matematikából „*Über Funktionen, die ein endliches Dirichletsches Integral haben*“ című cikke a szegedi *Acta Mathematica*-ban jelenik meg. Variáció-elméleti kutatásaiban foglalkozott a Haar-lemma egy újabb levezetésével, alkalmazta eredményeit az elliptikus variációs problémák analitikussági vizsgálataira és a Radó-féle összefüggések eddig még fel nem derített alkalmazásaira. Eredményeit „*Anwendungen der Haarschen Methoden in der Variationstheorie*“ című munkájában foglalta össze. Pedagógiai tanulmányainak eredményéről több cikkben számolt be különféle folyóiratokban.

A pécsi tudományegyetem bölesészettudományi karáról:

Dr. Babics András (1906, Komlósd, Somogy m., róm. kat.) főiskolai képesítésű gyakornok Pécsről (Tóth László professzor), 400 pengő belföldi ösztöndíjat kapott. Az Országos Levéltár kincstári osztályának „Ofner Kameral-Administration“ című gyűjteményét vizsgálta át és a nyert anyag alapján részben Pécs város népesedési viszonyait igyekezett felvázolni a török utáni korban, részben a város újkori történeti helyrajzával foglalkozó munkáját sikerült lezárnia.

Dr. Klenner Ferenc (1915, Boldogasszonyfalva, Bács m., ág. ev.) okl. középiskolai tanár, egyetemi tanársegéd Pécsről (Koszó professzor), 800 pengő ösztöndíjat kapott irodalomtörténeti tanulmányokra. Foglalkozott irodalomelméleti kérdésekkel is, főtörekvése azonban az volt, hogy tisztázza a magyar barokknak még megoldatlan problémáit, különösen az osztrák, német, olasz és spanyol barokkal való viszonyát. Az évet az előtanulmányoknak szentelve, áttanulmányozta az európai barokk-kérdés irodalmát. Minthogy pedig arra a megállapításra jutott, hogy az egyes kutatók eredményei azért olyan ellentétesek, mert homlokegyenest ellenkeznek módszereik is, kísérletet tesz arra vonatkozólag, hogy a megfigyelési módszereik összhangba hozásával az eddigi eredményeket közös nevezőre hozza és így az európai általános barokkfogalomnak egységes, minden kutatási irány számára elfogadható értelmezést adjon.

Dr. Pakucs Béla (1908, Szlavonbród, róm. kat.) középiskolai tanár Pécsen (Tóth László professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott gazdaságtörténelmi tanulmányainak folytatására. Megkezdett közlekedéstörténeti kutatómunkájának kiegészítéseként elsősorban a baranyamegyei és a pécsi városi levéltárakban dolgozott. Munkájának eredményeként írt cikkei: „Egy régi közlekedéshálózati térkép Baranya vm. levéltárában“ és „A mohács—pécsi vasút története“. „A magyar vasutak története 1840—1867-ig“ című munkáján tovább dolgozik.

Dr. Temesi Mihály (1914, Pécs, róm. kat.) áll. gimn. tanár, fizetéstelen egyetemi tanársegéd Pécsről (Klemm professzor) félösszegű ösztöndíjat kapott népnyelvi kutatásokra. Előzetes módszertani tanulmányai után az Ormánság nyelvjárásának monografikus feldolgozásába kezdett. Számos rövidebb és egy nyári hosszabb helyszíni tanulmányút eredményeként már kialakulóban van ennek az érdekes egységnek nyelvével, valamint a népnyelv és a népi kultúra összefüggéseivel foglalkozó tanulmánya.

A szegedi tudományegyetem matematika-természettudományi karáról:

Dr. Boros Judit (1914, Arad, ág. ev.) okl. középiskolai tanár, egyetemi gyakornok Szegedről (Szentpétery professzor), 400 pengő ösztöndíja segítségével közetani tanulmányokat végzett Boldogkőváralja környékén. Az úgyszólván tisztán piroxénandezitből álló Ujfalusi,

Alpár, Bartus, Kincses és Somberek hegyeket dolgozta fel közettani szempontból.

Dr. Gyórfy Katalin (1906, Szepesbéla, ág. ev.) kassai leánygimnáziumi segélydíjas tanár (Gyórfy professzor), 400 pengő belföldi ösztöndíjat kapott növénytani kutatásokra. Előbb élő Ricciaceae-beli fajokat vizsgált szövet-, élet-, fejlődés- és háztartástani viszonyaik szempontjából, majd magastátrai Marchantiaceae csoportbeli alpin és szubalpin fajokkal végzett különálló, de az előbbi csoporttal összehasonlító vizsgálatokat. Munkáját még folytatja.

Dr. Szabados Margit (1910, Csongrád, róm. kat.) iparostanonciskolai óraadó tanár Szegedről (Gyórfy professzor), 800 pengő belföldi ösztöndíjat kapott hydrobiológiai-algológiai tanulmányok folytatására. Máramaros vármegye középső részén, a Nagy Ág, Talabor forrásvidékén, a Tisza felső szakaszán kétízben volt gyűjtőúton és az itt gyűjtött vizsgálati anyagot Szegeden az Általános Növénytani Intézetben dolgozta fel egy Máramaros megye vizeinek hydrobiológiai viszonyait tárgyaló monográfiában. A hazahozott anyagának kultúrákban való továbbtenyésztése révén az egyes fajok szaporodás- és fejlődésbeli jelenségeire vonatkozó vizsgálatai még folyamatban vannak.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mérnöki és építészmérnöki karáról:

Horváth István (1911, Kecskemét, róm. kat.) okl. mérnök, műegyetemi tanársegéd (Jáky professzor), 400 pengős belföldi ösztöndíjat kapott. Az év folyamán a betonburkolatra káros jégleneseképződéssel foglalkozva, főként a tiszafüredi öntözőcsatornán keletkezett fagykárokat tette tanulmány tárgyává és az azokból leszűrhető tanulságokat igyekezett összegezni.

Illei Vilmos (1912, Pécs, róm. kat.) műegyetemi tanársegéd, kir. segédmérnök (Rohringer professzor), félösszegű ösztöndíjat kapott vízepítéstani tanulmányokra. A Műegyetem vízepítéstani laboratóriumában kismintákon különféle alakú, vastagtestű duzzasztógátakon végzett különböző vízmennyiség mellett az átbukási tényező változására vizsgálatokat.

Lechner Kamill (1914, Budapest, róm. kat.) az iparügyi minisztériumban alkalmazott okl. építészmérnök (Kotsis professzor), 400 pengő ösztöndíjjal az alföldi magyar város és község egészséges kialakításának problémáját kutatta, különös tekintettel a mezőgazdasági munkásság lakásviszonyaira s ennek kedvező megoldási lehetőségére. Szabadságidejét e célból helyszíni kutatásoknak szentelte. Így különösen bejárta Kalocsa, Dunapataj, Ordas, Géderlak, Szentbenedek, Uszód, Foktó, Miske, Kiskőrös és Szakmár vidékét. Útjáról nagyszámú fényképet készített. Kutatásait még folytatja.

Radnai Lóránt (1914, Budapest, róm. kat.) okl. építészmérnök, műegyetemi tanársegéd (Wälder professzor), 400 pengő ösztöndíjjal folytatta művészettörténeti és archeológiai tanulmányait. Tanulmá-

nyozta a Nemzeti Múzeumban a pannoniai siraedikulák töredékeit, légifényképek segítségével kutatásokat végzett Dunapentele környékén és az itt talált újabb régészeti nyomokról az Arch. Értesítőben számolt be. A nyár folyamán nagyobb tanulmányutat tett Görögországban.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem gépész- és vegyész-mérnöki karáról:

Dr. Sasvári Kálmán (1912, Hidas, Baranya m., róm. kat.) műegyetemi tanársegéd (Náray Szabó professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott fizikai kutatásokra. Először a vízből, illetőleg etilalkoholból és metilalkoholból kristályosított nádcukor állítólagos módosulatainak röntgenografiai úton való vizsgálata foglalkoztatta, amely munkájának eredménye a Matematikai és Természettudományi Értesítőben, valamint az Österreichische Chemiker Zeitungban jelent meg. Később az uranilnitrát-hexahidrát kristályszerkezetének vizsgálatával foglalkozott és ezzel kapcsolatban egy ionizációs röntgenspektrográfot állított fel az abszolút intenzitások mérésére.

Tóth Jenő (1915, Nagykőrös, ref.) okl. vegyész-mérnök, műegyetemi tanársegéd Budapestről (Vuk professzor), 400 pengő ösztöndíjban részesült élelmiszerkémiai kutatások folytatására. Az élelmiszerek minősítésénél nagy szerepet játszó aróma- és illatanyagokkal foglalkozott. A methylacetilcarbinol és a diacetyl keletkezésére, kimutatására, majd a különböző élelmiszerekben való mennyiségi meghatározására irányuló vizsgálatokat végzett. Az érzékszervi vizsgálatok eredményeinek kémiai úton való ellenőrzésére, sőt esetleg az előbbieket teljes kiküszöbölésére törekedett.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem soproni bányá-, kohó- és erdőmérnöki karáról:

Dr. Magyar János (1911, Csomád, Pest m., ág. ev.) erdőmérnökgyakornok Sopronból (Fekete professzor), 400 pengő belföldi ösztöndíjat kapott erdőrendezéstani tanulmányok folytatására. Mintegy hetven kocsánytalan tölgy faállományt vizsgált meg abból a szempontból, hogy a faállomány biológiai felső magassága az ápolóvágás következtében milyen változást szenved.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mezőgazdasági-állatorvosi karáról:

Dr. Dózsa István (1916, Jászapáti, róm. kat.) műegyetemi tanársegéd (Zimmermann professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott anatómiai tanulmányokra. A házimadarak agy- és gerincevelőidegeinek lefutását, tájanganatómiai viszonyait, néhány ideg és a Gasser-duc szövet-tani szerkezetét tette vizsgálat tárgyává és eredményét „A házimadarak peripheriás idegrendszere“ címen adta közre. E vizsgálat

során tett megfigyelései alapján kidolgozott egy műtéti eljárást, amelynek segítségével megakadályozható a madarak repülése. Munkája magyarul „Az orsóideg átmetszése a madarak repülésének megakadályozására“ címen (Állatorvosi Lapok, LXII. 16. sz.), németül „Radialisneurektomie beim Geflügel“ címmel (Berliner und Münchener Tierärztliche Wochenschrift, 1939. 40. sz.) jelent meg. „A házi emlősállatok medenceszalagjainak statikai és szülészeti jelentősége“ című dolgozata a „Közlemények az összehasonlító élet- és kórtan köréből“ XXVII. kötetének 10. füzetében jelent meg, míg „A sertés orrának záróberendezése“ című értekezése és a Zimmermann Gusztávval közösen készített dolgozata: „Adatok a fetális koponyatető kialakulásáról“ sajtó alatt van.

Dr. Füleky György (1913, Atkár, Heves m., róm. kat.) egyetemi tanársegéd, okl. kereskedelmi iskolai tanár Budapestről (Doby professzor), 800 pengő ösztöndíjat kapott mezőgazdasági kémiai kutatások végzésére. Az év folyamán folytatta kísérleteit a szójabab nitrogén-forgalmának megállapítására vonatkozólag és munkájának eredményét „Kísérletek a szójabab nitrogénes táplálásával“ című doktori értekezésében tette közzé. A növények nitrogén anyagcseréjére nézve Doby professzorral közösen végzett vizsgálataikról az első kiadvány „A szója a homoktenyészetben“ címmel jelent meg (Mat. és Term.-tud. Értesítő, 1940. 155—174.). A szójababbal végzett szabadföldi kísérleteinek anyaga feldolgozás alatt van.

Dr. Szirmai János (1909, Szombathely, gör. kat.) növényegészségügyi intézeti szerződéses szakalkalmazott (Bakó főigazgató), 400 pengő ösztöndíjjal a paprika újhítségének nevezett betegség kórokozójára vonatkozólag végzett tanulmányokat. Foglalkozott a vetőmag útján történő betegségátvitel kérdésével, a beteg palántáknak a betegség szántóföldi továbbterjedésében való szerepével, különféle levéltetvek fellépésének terjesztő hatásával, a talajfertőzéssel, végül kiterjeszkedett a megelőzés problémájára.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem közgazdaságtudományi karáról:

Dr. Jankó József (1909, Orosháza, ág. ev.) tanársegéd (Reichenbach professzor), félösszegű ösztöndíjban részesülve mezőgazdasági üzemtani kutatások során főleg korábban megkezdett kisgazdaságtartási vizsgálatait mélyítette el és a begyűjtött széleskörű anyag üzemstatisztikai feldolgozását kezdte meg, aminék befejezéséhez azonban a számtartásokból kimunkált üzemstatisztikai adatok ellenőrzésére, tehát egyfelől még több kisgazdaság monografikus feldolgozására, másfelől a rendszeres országos statisztikai-felvételekben szereplő adatoknak kisüzemi szempontból való vizsgálatára van szüksége. Munkája így még folyamatban van.

Dr. Szentés Ferenc (1907, Budapest, róm. kat.) m. kir. földtani intézeti adjunktus (Lóczy professzor) félösszegű ösztöndíjban része-

sülve, helyszíni kutatásainak, illetve széleskörű szakirodalmi tanulmányainak eredményeképen elkészítette, számos térképmelléklettel együtt „A fiatal helyszerkezeti mozgások természete az Alföld északi peremén“ című munkáját.

A debreceni gazdasági akadémiáról:

Dr. Tárcei Zoltán (1906, Debrecen, róm. kat.) m. kir. telepítésügyi felügyelő 400 pengő ösztöndíjat kapott agrárpolitikai és termelés-technikai tanulmányok folytatására. Minthogy katonai szolgálata a tanév első hónapjaiban tanulmányaiban megakasztotta, munkaprogramjának megvalósításához csak januárban foghatott hozzá. Időközben a földművelésügyi minisztériumban telepítési felügyelővé ki-neveztetvén, alkalma nyílt arra, hogy az agrárpolitika kérdéseivel a gyakorlatban is bőségesen megismerkedhessen. Az 1939:IV. t.-c. földbirtokpolitikai rendelkezéseinek végrehajtásában működvén, előbb a Kiskunságon, majd a Tiszántúl és a Dél-Dunántúl foglalkozott föld-birtokrendezéssel.

A zeneművészeti főiskoláról:

Orosz István (1901, Zemplén, gör. kat.) okl. egyházkarnagy, se-gédtanító (Harmat Artúr), félösszegű ösztöndíjat kapott népének-gyűjtésre. Zemplén, Hajdú, Borsod, Ung, Szabolcs megyékben gyűj-tött görög katolikus népénekeket, liturgikus énekeket, ezekkel kap-csolatos kéziratokat és lejegyzéseket. Kiterjedt figyelme a magyar és rutén liturgikus énekek kapcsolatát megvilágító háború előtti nagy-orosz egyházzenei irodalomra. A gyűjtött anyagból egy énekkari munkát kíván szerkeszteni.

Szita Oszkár (1905, Nyitra, róm. kat.) főiskolai gyakornok a Zeneművészeti Főiskolán, félösszegű ösztöndíjat kapott zenetörténeti tanulmányokra. Az év folyamán „Mátray Gábor élete és kora“ címen tervezett munkájához gyűjtötte össze a szükséges forrásanyagot.

A Nemzeti Múzeumtól:

Dr. Fábíán Gyula (1915, Sárvár, róm. kat.) nemzeti múzeumi önkéntes munkaerő (Pongrácz főigazgató), 400 pengő ösztöndíjat ka-pott állattani tanulmányokra. A tanév folyamán folytatta a Thy-sanoptera-anatómiához szükséges anyag összegyűjtését és szövettani vizsgálatokra való előkészítését. Vizsgálatokat végzett a házilégy szö-vettani és anatómiai technikájára vonatkozólag, amely vizsgálatok nemcsak tudományos, hanem gyakorlati szempontból is jelentősek lehetnek, mivel a házilégy a tifusz terjesztésének gyanúja alatt áll. Ezzel kapcsolatosan előadást tartott a Rovartani Társaságban „Rovar-tan és az ország közegészsége“ címen. A rovaranatómiai vizsgálatokon kívül faunisztikai kutatásokat végzett Csepel-szigeten, a budai hegyek-

ben és Tihanyban. Feldolgozta a még régebben Kárpátalján gyűjtött Thysanoptera-anyagát.

Fél Edit (1910, Kiskőrös, ref.) főiskolai gyakornok a Néprajzi Múzeumban (Györffy professzor), 400 pengő ösztöndíjat kapott néprajzi tanulmányokra. A népi családélet formáit vizsgálta; elsősorban a nagycsaládszervezetet, a nagycsalád tagjait s azok szerepét, a nagycsalád vagyoni helyzetét, az örökösödést, továbbá a munkamegosztást a nagycsaládon belül. Továbbmenően kutatta a nagycsaládon kívüli vérségi és házasodással keletkezett rokoni kapcsolatokat, a rokonok egymás iránti kötelezettségeit. Ugyanilyen vizsgálatot végzett a rokonságon kívül, a faluközösség tagjain is. Munkája egy részének eredményéről a Néprajzi Értesítőben számolt be „A társaságban végzett munkák stb.“ címen.

Dr. Nemeskéri János (1914, Budapest, róm. kat.) okl. középiskolai tanár, múzeumi gyakornok Budapestről (Bartucz professzor), 800 pengőt kapott antropológiai tanulmányok végzésére. 1939 őszén a hevesmegyei Ivádon és környékén 65 biológiailag egységet alkotó családhoz (az Ivády nemzetséghez) tartozó 470 egyénen végzett ember-tani mérést, morfológiai és élettani megfigyelést. Családanropológiai adatai felvételével egyidejűleg részben Ivádon, részben Budapesten geneológiai kutatást is végzett leszármazási táblázatok összeállítására céljából. Összegyűjtött anyagának feldolgozása folyamatban van.

N É V M U T A T Ó

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

- Adámy Ágnes, 39
Angyal Endre, 29
Armentano Lajos, 24
Átányi István, 36
Bajnok Ferenc, 29
Balás Piri László, 17
Barton András, 30
Basilides Barna, 23
Belon Gellért, 26
Benárd Aurél, 9
Benkovich Géza, 9
Berki Feriz, 38
Bittenbinder Miklós, 22
Bognár Kálmán, 30
Bonda Eugénia, 25
Borsányi Károly, 8
Borsi Tivadar, 27
Borvendég Ernő, 10
Breznay József, 23
Brodzsky Pál, 35
Buzás László, 18
Csánk Béla, 24
Cseh Sándor, 10
Csepregi Béla, 37
Danczkay Béla, 20
Derényi Mária, 27
Dezső Lóránt, 35
Drágffy Miklós, 25
Dobossy László, 33
Egyed András, 33
Endrédy Endre, 39
Ernuszt Janka, 10
Eszenyi Zsuzsanna, 39
Fejes Katalin, 20
Ferdinándy Mihály, 8
Fél Edit, 34
Gáldi László, 38
Geléi Gábor, 20
Goltner Dénes, 14
Halász Andor, 11
Hofmann László, 19
Horváth Károly, 17
Ibrányi István, 31
Isoz István, 24
Jaskó Sándor, 11
Jékely Zoltán, 31
Jurenák Dénes, 20
Kajos János, 37
Kádár Zoltán, 9
Kerekes József, 11, 17
Kirchner Gyula, 34
Koltai István, 12
Lám Lóránt, 18
Lévai István, 32
Malán Mihály, 21
Martyn Róbert, 15
Matzon Frigyes, 32
Metky Ödön, 24
Mika József, 21
Mohl Imre, 12
Morvay Gábor, 38
Muttnyánszky Zoltán, 21
Nagy Artúr, 27
Nagy Ferenc, 22
Nagy Jenő, 19
Némethy László, 15
Ottó Ferenc, 12, 15
Pallos Károly, 16
Patay Mihály, 28
Pausz Ilona, 32
Pekáry István, 24
Percz Jenő József, 28
Petróczy István, 19
Pécsi Imre, 21
Popják György, 35
Rákosi Zoltán, 25
Róna Szilárd, 34
Rónay Nándor, 36

Schneider Jenő, 22
Senkár Lajos, 23
Süteő-Nagy (Kliebert) Gyula, 39
Szabó Zoltán, 34
Szakáll Ernő, 24
Személyi Kálmán, ifj., 29
Szentágothai (Schimert) János, 36
Szücs Mária, 13
Tóbiás Kornél, 39

Tóth Ervin, 32
Turchányi Erzsébet, 13
Uszkay Árpád, vitéz, 32
Vecseklőy József, 39
Vidéky Brigitta, 26
Villani Frigyes báró, 34
Wessetzky Vilmos, 13
Winkler Lajos, 35
Wolfinau Ilona, 18

Összesen: 96

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

Aczél Márton, 45	Lechner Kamill, 53
Ács László, 42	Magyar János, 54
Babies András, 52	Majzon László, 47
Babos Ernő, 45	Maksai Ferenc, 48
Balogh Kálmán, 50	Mankovics László, (800 P), 41
Berenesi György, (800 P), 42	Martin János, (800 P), 44
Boros János, 43	Mollay Károly, (800 P), 48
Boros Judit, 52	Mozsolics Amália, (800 P), 48
Csapodi Csaba, 45	Nemeskéri János, (800 P), 57
G. Czimmer Anna 43	Némédi Lajos, 51
Dercsényi Dezső, 45	Orosz István, 56
Dózsa István, 54	Pakucs Béla, 52
Dziobek László, 45	Pásztor Lajos, (800 P), 48
Egyed László, 46	Petrich Géza, (800 P), 49
Fábián Gyula, 56	Radnai Lóránt, 53
Fél Edit, 57	Révész István, (800 P), 41
Fogarasi Miklós, (800 P), 46	Sarkady László, 44
Füleky György, (800 P), 55	Sasvári Kálmán, 54
Gerlóczy Ferenc, (800 P), 42	Sátori József, 51
Gerlótei Jenő, (800 P), 50	Schmidt Gusztáv, 43
Gyórfy Katalin, 53	Sik Károly, 49
P. Gyurmán Márta, 46	Sólyi Antal, 51
Hargitai Zoltán, 50	Soós Árpád, 49
Harsányi András, 41	Szabados Margit, (800 P), 53
Horváth István, 53	Szabó Árpád, (800 P), 49
Illei Vilmos, 53	Szabó Dénes, (800 P), 49
Jakó Zsigmond, (800 P), 46	Szentes Ferenc, 55
Jankó József, 55	Szirmai János, 55
Juhász Lajos, 47	Szita Oszkár, 56
Kálmán Béla, 47	Tárczi Zoltán, 56
Klenner Ferenc, (800 P), 52	Temesi Mihály, 52
Korompai Imre, (800 P), 43	Tóth Jenő, 54
Kulin György, (800 P), 47	Török Tibor, 44
Láng Sándor, (800 P), 47	Votisky Zoltán, 44

Összesen 68. Akik teljes összegű, 800 pengős ösztöndíjban részesültek, azoknak neve mellett a kapott összeget feltüntettük. A többiek félösszegű, 400 pengős ösztöndíjat kaptak.

F Ü G G E L É K

Az Országos Ösztöndíjtanács tagjainak névsora 1941. január 1-én.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 13.826—1934—IV. szám alatt 1934. február 19-én kelt rendelete alapján az évi jelentések függelékéként közlésre kerül az Országos Ösztöndíjtanács tagjainak a jelentés megjelenési évének első napján fennálló állapot szerinti névsora is. A nevek mellett zárójelben lévő évszám azt az évet jelenti, amelynek december 31-én az illető tanácsstag megbízatása lejár. Azok tanácstagsága, akik hivatalból tagok, nincs időhöz kötve.

I. Elnökség:

Elnök: *dr. Bakay Lajos* (1943)

Aelnök: *dr. Heller Farkas* (1943)

Ügyvezető igazgató: *dr. Domanovszky Sándor* (1943)

II. Hivatalból tagok:

a) A Magyar Nemzeti Múzeum önkormányzati szervezetébe tartozó öt közgyűjtemény első tisztviselői:

Országos Levéltár főigazgatója:

dr. Herzog József

Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója:

dr. Fitz József

Magyar Történeti Múzeum főigazgatója:

dr. gróf Zichy István

Szépművészeti Múzeum főigazgatója:

dr. Csánki Dénes

Természettudományi Múzeum főigazgatója:

dr. Pongrácz Sándor

b) A külföldi magyar intézetek kuratóriumának elnöke, tagjai és az intézetek igazgatói:

A Kuratórium elnöke:

betöltetlen

A Kuratórium tagjai:*

dr. Gerevich Tibor

dr. Szekfű Gyula

Bécsi Magyar Kultúrintézetek főigazgatója:

dr. Miskolczy Gyula

Berlini Magyar Intézet igazgatója:

dr. Farkas Gyula

Római Magyar Intézet igazgatója:

dr. Genthon István

Római Pápai Magyar Egyházi Intézet superiorja:

dr. Luttor Ferenc

Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ igazgatója:

dr. Molnos Lipót

* A többi kuratóriumi tag más címen is tagja a Tanácsnak, ezért itt nem soroltatnak fel, hanem nevük után *-gal jelöltetnek meg.

III. Kiküldetés alapján tagok:

- A budapesti hittudományi kar részéről: *dr. Pataky Arnold* (1945)
 „ „ jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kolosváry Bálint* (1941)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Burger Károly* (1943)
 „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Kornis Gyula* (1942)
- A kolozsvári jog- és államtud. „ „ *dr. Buza László* (1946)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. vitéz Berde Károly* (1945)
 „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Förster Aurél* (1944)
 „ „ mat.-természettud. „ „ *dr. Szentpétery Zsigmond* (1941)
 „ „ közgazdasági „ „ *dr. Szentkirályi Sámuel* (1942)
- A debreceni hittudományi kar részéről: *dr. Varga Zsigmond* (1941)
 „ „ jog- és államtud. kar. részéről: *dr. szentpéteri Kún Béla* (1944)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Bodnár János* (1946)
 „ „ bölcsészettud. „ „ *dr. Hankiss János* (1943)
- A pécsi egyetem soproni hittud. kar részéről: *dr. Pröhle Károly* (1943)
 „ „ jog- és államtudom. „ „ *dr. Bozóky Géza* (1945)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Gorka Sándor* (1942)
 „ „ bölcsészettudományi „ „ szünetel (1946)
- A szegedi jog- és államtud. „ „ szünetel (1943)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Baló József* (1941)
 „ „ bölcsészettudományi „ „ *dr. Sik Sándor* (1946)
 „ „ mat.-természettud. „ „ *dr. Kiss Árpád* (1944)
- A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
 a) mérnöki osztálya részéről: *Oltay Károly* (1944)
 b) építésmérnöki osztálya részéről: *dr. Kotsis Iván* (1941)
 c) gépésmérnöki osztálya részéről: *Schimanek Emil* (1942)
 d) vegyész-mérnöki osztálya részéről: *dr. Vuk Mihály* (1945)
 e) soproni bánya- és kohómérnöki osztálya részéről: *Boleman Géza* (1943)
 f) soproni erdőmérnöki oszt. részéről: *Lesenyi Ferenc* (1946)
 g) állatorvosi osztálya részéről: *dr. Zimmermann Agoston* (1944)
 h) mezőgazdasági osztálya részéről: *dr. Doby Géza* (1941)
 i) közgazdasági és kereskedelmi osztálya részéről: *dr. Kuntner Róbert* (1946)
 j) közigazgatási osztálya részéről: *dr. Bud János* (1943)
- A képzőművészeti főiskola részéről: *Benkhardt Ágost* (1942)
 A zeneművészeti főiskola részéről: *dr. Székelyhidy Ferenc* (1946)
- A Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa részéről: I. *Csányi Károly* (1942)
 II. *dr. Pasteiner Iván* (1945)
- Az Országos Természettudományi Tanács részéről: I. *dr. Gulyás Antal* (1942)
 II. *dr. Mauritz Béla* (1943)
 III. *dr. Pogány Béla* (1944)
 IV. *dr. Szabó Gusztáv* (1944)
 V. *dr. Szarvassy Imre* (1945)
 VI. *dr. Széki Tibor* (1946)
 VII. *dr. Belák Sándor* (1946)
 VIII. *dr. Vámosy Zoltán* (1941)

Az Országos Irodalmi és Művészeti
Tanács részéről:

- I. *dr. Ugron Gábor* (1943)
II. *Harsányi Zsolt* (1945)
III. *dr. Dohnányi Ernő* (1941)

IV. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által az Országos Ösztöndíj-tanács intézőbizottságának felterjesztése alapján meghívott tanástagok:

- a) tudománypolitikusok: I. *Szily Kálmán* (1943)
II. *dr. Magyary Zoltán** (1946)
- b) műépítésszek: I. *dr. Hüttl Dezső** (1942)
II. *Wälder Gyula* (1945)
- c) szobrászművészek: I. *Sidló Ferenc* (1944)
II. *Kisfaludy Stróbl Zsigmond* (1941)
- d) festőművészek: I. *Dudits Andor* (1943)
II. *Szőnyi István* (1946)
- e) zeneművészek: I. *Bartók Béla* (1942)
II. *Kodály Zoltán* (1945)
- f) iparművészek: I. *Szablya-Frischauf Ferenc* (1944)
- g) tudományszakok képviselői: I. *dr. Navratil Ákos* (1942)
II. *dr. Orsós Ferenc* (1942)
III. *dr. Hajnal István* (1942)
IV. *dr. Tiefenthaler József* (1943)
V. *dr. Szent-Györgyi Albert** (1943)
VI. *dr. Yolland Artúr* (1943)
VII. *dr. Prinz Gyula* (1944)
VIII. *dr. Eckhardt Sándor** (1944)
IX. *dr. Szabó Zoltán* (1944)
X. *dr. Zambra Alajos* (1944)
XI. *dr. Glattfelder Gyula* (1945)
XII. *dr. Schmidt Henrik* (1945)
XIII. *dr. Tómesik József* (1945)
XIV. *dr. Melich János* (1946)
XV. *dr. Huszti József* (1946)
XVI. *dr. Schütz Antal* (1946)
XVII. *dr. Szentpétery Imre* (1941)
XVIII. *dr. Ravasz László* (1941)
XIX. *dr. Moravesik Gyula* (1941)
XX. *dr. Halasy Nagy József* (1941)
- h) a Földtani Intézet és kísérletügyi intézetek vezetői közül a földművelésügyi miniszter úr hozzájárulásával meghívott tagok: I. *dr. Lóczy Lajos* (1942)
II. *Dicenty Dezső* (1945)

V. Hivatal.

(Budapest, VIII., Múzeum-körút 6–8.)

Titkár: *dr. Párdányi Miklós* nemzeti múzeumi könyvtárnok (e. j.).
Titkárhelyettes: *dr. Juhász Lajos* nemzeti múzeumi könyvtári gyakkornok.

A kiadásért felelős: Dr. Domanovszky Sándor.

37.188. — Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, Budapest. (F.: Thiering Richárd.)

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 1022.7/195.2. sz.

